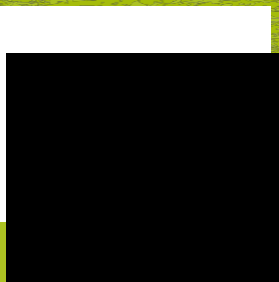

Komisja
Europejska

Ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko

Wytyczne dotyczące ustalania zakresu

(dyrektywa 2011/92/UE zmieniona dyrektywą
2014/52/UE)

Wydrukowano w Luksemburgu

Wiele informacji o Unii Europejskiej znajduje się w Internecie w portalu Europa (<http://ec.europa.eu>).
Dostęp do portalu można uzyskać przez serwer Europa (<http://ec.europa.eu>).

© Unia Europejska, 2017 r.

Powielanie jest dozwolone z zastrzeżeniem podania źródła.

Wersja papierowa	ISBN 978-79-74375-7	KH-04-17-940-EN-C	doi:10.2779/286012
PDF	ISBN 978-79-74376-4	KH-04-17-940-EN-N	doi:10.2779/71339

Okladka:

©iStockphoto/Si-Gal

©iStockphoto/Juffin

Zastrzeżenie wyłączenia odpowiedzialności: Informacje i poglądy przedstawione na niniejszej stronie pochodzą od autorów i nie odzwierciedlają oficjalnych opinii Unii Europejskiej. Unia Europejska ani żadna z osób działających w imieniu Komisji nie ponosi odpowiedzialności za ewentualne skutki wykorzystania informacji zawartych w tej publikacji. Przykłady opisane w niniejszym dokumencie przedstawiają poglądy autorów i zostały oparte o informacje przez nich uzyskane. Materiały referencyjne wykorzystane do opracowania przykładów powinny być w każdym przypadku uznawane za najdokładniejsze i najpełniejsze źródła informacji.

Niniejszy dokument został opracowany na mocy Umowy szczegółowej nr 070201/2016/729522/SER/ENV.D.1 w ramach Umowy ramowej nr ENV.F.1/FRA/2014/0063, realizowanej na rzecz Komisji Europejskiej przez COWI A/S i Milieu Ltd. Główni autorzy: Paola Banfi, Adrien Lantieri, Jennifer McGuinn oraz Alicia McNeill z Milieu Ltd.

Wytyczne dotyczące ustalania zakresu
(dyrektywa 2011/92/UE zmieniona dyrektywą 2014/52/UE)

SPIS TREŚCI

SŁOWNIK TERMINÓW	5
WYKAZ SKRÓTÓW	7
WSTĘP	9
Jaki jest cel wytycznych?	9
Kto może korzystać z wytycznych?.....	9
Kto opracował wytyczne?.....	9
W jaki sposób uzyskać egzemplarz wytycznych?.....	9
OOŚ: Założenia i etapy.....	10
WYTYCZNE DOTYCZĄCE USTALANIA ZAKRESU	15
W jaki sposób korzystać z wytycznych?	17
CZĘŚĆ A – ZAŁOŻENIA DOTYCZĄCE USTALANIA ZAKRESU	21
1 ZNACZENIE USTALANIA ZAKRESU	23
2 PROCES USTALANIA ZAKRESU	24
CZĘŚĆ B – PRAKTYCZNE WYTYCZNE I ZALECENIA DOTYCZĄCE USTALANIA ZAKRESU	27
1 ETAP 1 – ZAINICJOWANIE PROCESU USTALANIA ZAKRESU	29
1.1 Podejścia dobrowolnego lub obowiązkowego ustalania zakresu	29
1.2 Ustalanie zakresu przez właściwy organ	30
1.3 Ustalanie zakresu przez wykonawcę	31
1.4 Etap 1: W skrócie	31
2 ETAP 2 – INFORMACJE KONIECZNE DO USTALANIA ZAKRESU	32
2.1 Wymogi prawne dotyczące informacji koniecznych do ustalania zakresu..	32
2.2 Lista kontrolna informacji dotyczących ustalania zakresu	32
2.3 Etap 2: W skrócie	33
3 ETAP 3 – KONSULTACJE DOTYCZĄCE USTALANIA ZAKRESU	34
3.1 Z kim się konsultować?	35
3.2 W jaki sposób się konsultować?	36
3.2.1 Podstawy skutecznych konsultacji dotyczących ustalania zakresu..	38
3.2.2 Ograniczenia konsultacji dotyczących ustalania zakresu	38
3.3 Etap 3: W skrócie	38
4 ETAP 4 – WYNIKI USTALANIA ZAKRESU: OPINIA/RAPORT DOTYCZĄCY ZAKRESU OCENY	39
4.1 Treść opinii/raportu dotyczącego zakresu oceny	39
4.1.1 Etap 4a – Określenie znaczącego wpływu	40
4.1.2 Etap 4b – Określenie rozwiązań alternatywnych i środków	
łagodzących	45
4.1.3 Etap 4c – Gromadzenie danych	46
4.1.4 Etap 4d – Środki w zakresie monitorowania	48
4.2 Etap 4: W skrócie	49
CZĘŚĆ C – LISTA KONTROLNA USTALANIA ZAKRESU	51
PYTANIA DOTYCZĄCE CECH PRZEDSIĘWZIĘCIA	53
CECHY ŚRODOWISKA PRZEDSIĘWZIĘCIA	59
ZAŁĄCZNIKI	63
ZAŁĄCZNIK I – POWIĄZANIA Z INNYMI INSTRUMENTAMI UNIJNYMI	65

Dyrektywa SOOŚ.....	66
Dyrektywa ptasia i dyrektywa siedliskowa	67
Ramowa dyrektywa wodna.....	68
Dyrektywa ramowa w sprawie strategii morskiej	69
Dyrektywa w sprawie jakości powietrza i dyrektywa w sprawie metali ciężkich w powietrzu	69
Dyrektywa ramowa w sprawie odpadów	70
Dyrektywa w sprawie emisji przemysłowych	70
Dyrektywa Seveso.....	71
Transeuropejskie sieci transportowe, energetyczne i telekomunikacyjne.....	72
Konwencja z Aarhus i z Espoo	72
ZAŁĄCZNIK II – INNE ODPOWIEDNIE WYTYCZNE I NARZĘDZIA.....	75

SŁOWNIK TERMINÓW

Kluczowe terminy stosowane w wytycznych zostały przedstawione w słowniku poniżej.

Termin	Wyjaśnienie
Studium OO 2012	Ocena oddziaływania towarzysząca dokumentowi: Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 2011/92/UE w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne, SWD/2012/0355, wersja ostateczna
Rozwiązania alternatywne	Różne sposoby realizacji przedsięwzięcia mające na celu spełnienie uzgodnionego celu. Rozwiązania alternatywne mogą przybierać różne formy i zakres od drobnych korekt przedsięwzięcia do całkowitego przeprojektowania przedsięwzięcia.
Scenariusz odniesienia	Opis istotnych aspektów obecnego stanu środowiska na obszarze lokalizacji przedsięwzięcia i wokół niego. Stanowi podstawę przeprowadzenia oceny.
Kraje kandydujące	Kraje kandydujące do uzyskania statusu państw członkowskich Unii Europejskiej.
Właściwy organ (WO)	Organ wyznaczony przez państwo członkowskie jako odpowiedzialny za wykonywanie obowiązków wynikających z dyrektywy.
Skutki kumulatywne	Zmiany w środowisku spowodowane działalnością/przedsięwzięciem w połączeniu z innymi działalnościami/przedsięwzięciami.
Wykonawca	Podmiot wnoszący o wydanie zezwolenia na inwestycję dla prywatnego przedsięwzięcia lub organ publiczny, który inicjuje przedsięwzięcie.
Zezwolenie na inwestycję	Decyzja właściwego organu lub organów uprawniająca wykonawcę do realizacji przedsięwzięcia.
Skutek/oddziaływanie	Zmiana w środowisku fizycznym, naturalnym lub kulturowym wywołana realizacją przedsięwzięcia.
Dyrektywa OOŚ	Dyrektywa 2011/92/UE, zmieniona dyrektywą 2014/52/UE w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko
Proces OOŚ (lub OOŚ)	Proces przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko zgodnie z wymogami dyrektywy 2011/92/UE, zmienionej dyrektywą 2014/52/UE w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko. Proces OOŚ składa się z różnych etapów: przygotowania raportu OOŚ, udziału społeczeństwa i podejmowania decyzji.
Raport OOŚ	Raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko jest dokumentem przygotowywanym przez wykonawcę, który przedstawia wynik oceny. Zawiera informacje dotyczące przedsięwzięcia, prawdopodobieństwa znaczącego wpływu przedsięwzięcia, scenariusz odniesienia, proponowane rozwiązania alternatywne, cechy przedsięwzięcia i środki łagodzące znaczący negatywny wpływ na środowisko, a także podsumowanie w języku nietechnicznym oraz informacje dodatkowe określone w załączniku IV do dyrektywy OOŚ.
Środki łagodzące	Środki przewidziane w celu uniknięcia, zapobieżenia lub zmniejszenia ewentualnego znaczącego negatywnego wpływu na środowisko.
Środki w zakresie monitorowania	Procedury regularnej kontroli znacznego negatywnego wpływu na środowisko wynikającego z realizacji i eksploatacji przedsięwzięcia, między innymi w celu określenia nieprzewidzianego znaczącego negatywnego wpływu, aby móc podjąć właściwe działania naprawcze.
Państwa członkowskie	Kraje będące członkami Unii Europejskiej.
Środki kompensacyjne/ równoważące	Środki przewidywane w celu zrównoważenia zidentyfikowanego znaczącego negatywnego wpływu na środowisko.
Podsumowanie w języku nietechnicznym	Proste i zrozumiałe podsumowanie informacji zawartych w raporcie OOŚ przeznaczone dla odbiorców nieposiadających wiedzy technicznej.
Przedsięwzięcie	Wykonanie prac budowlanych lub innych instalacji lub systemów i/lub inne interwencje w otoczeniu naturalnym i krajobrazie, włącznie z wydobywaniem zasobów mineralnych.

Uzasadniona konkluzja	Uzasadnienie właściwego organu na temat znaczącego wpływu przedsięwzięcia na środowisko, uwzględniające wyniki analizy raportu OOŚ oraz – w stosownych przypadkach – dodatkową analizę przeprowadzoną przez ten organ.
Preselekcja (screening)	Proces określania, czy przedsięwzięcie wymienione w załączniku II do dyrektywy OOŚ może mieć znaczący negatywny wpływ na środowisko.
Decyzja sprawie preselekcji	Decyzja podejmowana przez właściwy organ w sprawie tego, czy przedsięwzięcie wymienione w załączniku II zostanie poddane procedurze OOŚ.
Ustalanie zakresu (scoping)	Proces określania treści i zakresu informacji, które zostaną przekazane właściwemu organowi w ramach procesu OOŚ.
Opinia o zakresie oceny	Stanowisko właściwego organu w sprawie procesu ustalania zakresu.

WYKAZ SKRÓTÓW

Najważniejsze skróty stosowane w wytycznych zostały wyszczególnione poniżej.

Skrót	Pełna nazwa
OO	Odpowiednia ocena
Konwencja z Aarhus	Konwencja o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska
TSUE	Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
EIONET	Europejska Sieć Informacji i Obserwacji Środowiska
EMIS	Europejski system informacji morskiej
EMODNET	Europejska sieć informacji i obserwacji środowiska morskiego
ePRTR	Europejski Rejestr Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń
Konwencja z Espoo	Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym
GBIF	Światowa sieć informacji o różnorodności biologicznej
IED	Dyrektywa w sprawie emisji przemysłowych
INSPIRE	Infrastruktura informacji przestrzennej we Wspólnocie Europejskiej
IPCC	Międzyrządowy Panel ds. zmian klimatu
MARS	System zgłaszania poważnych awarii
MSFD	Dyrektywa ramowa w sprawie strategii morskiej
PCI	Projekt będący przedmiotem wspólnego zainteresowania
REACH	Rejestracja, ocena, udzielanie zezwoleń i stosowane ograniczenia w zakresie chemikaliów
PGW	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza
SOOŚ	Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko
TEN-E	Transeuropejska sieć energetyczna
TEN-T	Transeuropejska sieć transportowa
RDW	Ramowa dyrektywa wodna
WISE	Europejski system informacji wodnej

WSTĘP

W roku 2001 Komisja Europejska opublikowała trzy wytyczne OOŚ dotyczące poszczególnych etapów procesu OOŚ: preselekcji (screening), ustalania zakresu (scoping) i raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko. Dokumenty te zostały zaktualizowane i poddane przeglądowi w celu odzwierciedlenia zarówno zmian legislacyjnych wprowadzonych od momentu publikacji pierwotnych wytycznych, jak i obecnych dobrych praktyk.

Zaktualizowane dokumenty dotyczą następujących trzech etapów procesu OOŚ:

- Wytycznych OOŚ dotyczących preselekcji;
- Wytycznych OOŚ dotyczących ustalania zakresu;
- Wytycznych OOŚ dotyczących przygotowywania raportu OOŚ.

Jaki jest cel wytycznych?

Celem wytycznych jest przekazanie praktycznych informacji osobom zaangażowanym w realizację powyższych etapów procesu OOŚ, w oparciu o doświadczenia europejskie i globalne.

Wytyczne OOŚ dotyczące preselekcji i ustalenia zakresu mają na celu usprawnienie procesu podejmowania decyzji dotyczących konieczności przeprowadzenia OOŚ i warunków przeprowadzania oceny. Te dwa dokumenty koncentrują się na odpowiednim rozpoczęciu procesu OOŚ.

Wytyczne OOŚ dotyczące przygotowania raportu OOŚ pomagają wykonawcom i konsultantom w przygotowaniu wysokiej jakości raportów o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko oraz służą jako wytyczne dla właściwych organów i innych zainteresowanych stron przy ocenie raportów. Wytyczne koncentrują się na dostarczeniu najlepszych możliwych informacji podczas procesu podejmowania decyzji.

Kto może korzystać z wytycznych?

Wytyczne OOŚ są przeznaczone dla właściwych organów, wykonawców i specjalistów OOŚ w państwach członkowskich Unii Europejskiej i, w stosownych przypadkach, krajach kandydujących. Założono, że przyciągną one również uwagę kręgów akademickich i innych organizacji uczestniczących w szkoleniach i doszkoleniach z zakresu OOŚ, a także specjalistów z całego świata oraz społeczeństwa.

Kto opracował wytyczne?

Pierwotne wytyczne OOŚ z roku 2001 zostały przygotowane przez Zarząd ds. Zasobów Środowiska (ERM) w ramach umowy na badania zawartej z Dyrekcją Generalną ds. Środowiska Komisji Europejskiej. Zmienione wytyczne OOŚ z roku 2017 zostały opracowane przez Milieu Ltd i COWI A/S na mocy umowy szczegółowej o świadczenie usług nr 070201/2016/729522/SER/ENV.D.1. do umowy ramowej nr ENV.F.I./FRA/2014/0063 zawartej z Dyrekcją Generalną ds. Środowiska Komisji Europejskiej.

W jaki sposób uzyskać egzemplarz wytycznych?

Egzemplarz wytycznych można pobrać ze strony internetowej Dyrekcji Generalnej ds. Środowiska Komisji Europejskiej pod adresem <http://ec.europa.eu/environment/eia/eia-support.htm>.

OOŚ: założenia i etapy

Ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko (OOŚ) jest kluczowym instrumentem polityki ochrony środowiska Unii Europejskiej. Przeprowadzanie ocen regulują przepisy dyrektywy 2011/92/UE zmienionej dyrektywą 2014/52/UE w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (dyrektywa OOŚ).

Od czasu przyjęcia pierwszej dyrektywy OOŚ w roku 1985 (dyrektywa 85/337/EWG) zarówno prawo, jak i praktyki OOŚ, uległy znacznym zmianom. Dyrektywa OOŚ była zmieniana dyrektywami 97/11/WE, 2003/35/WE i 2009/31/WE. Dyrektywę wraz z trzema zmianami ujednolicono w roku 2011 w postaci dyrektywy 2011/92/UE. Ujednoliconą dyrektywę zmieniono następnie dyrektywą 2014/52/UE. Wytyczne koncentrują się na modyfikacjach dyrektywy OOŚ przeprowadzonych od roku 2001, ze szczególnym naciskiem na kluczowe zmiany wprowadzone ostatnią poprawką z roku 2014, które państwa członkowskie mają transponować do krajowych reżimów prawnych do dnia 16 maja 2017 r.

Dyrektywa OOŚ wymaga, aby przedsięwzięcia publiczne i prywatne, które mogą mieć znaczący wpływ na środowisko, były poddawane ocenie przed wydaniem zezwolenia na inwestycję. Zezwolenie na inwestycję oznacza decyzję właściwego organu lub organów, która uprawnia wykonawcę do realizacji przedsięwzięcia. Jeżeli przedsięwzięcie może znacząco wpływać na środowisko, przed wydaniem zezwolenia na inwestycję wymagane jest przeprowadzenie OOŚ. Artykuł 2, ust. 1 dyrektywy OOŚ (patrz ramka poniżej) określa nadrzędny wymóg dyrektywy.

Ramka 1: dyrektywa 2011/92/UE zmieniona dyrektywą 2014/52/UE (fragment)

Art. 2 ust. 1.

Państwa członkowskie przyjmują wszystkie niezbędne środki, aby zapewnić podleganie przedsięwzięć mogących powodować znaczące skutki w środowisku, między innymi z powodu ich charakteru, rozmiarów lub lokalizacji, wymogowi uzyskania zezwolenia na inwestycję i oceny w odniesieniu do ich skutków na środowisko, przed udzieleniem zezwolenia.

Wytyczne w tej serii obejmują trzy etapy OOŚ: preselekcję, ustalanie zakresu i przygotowanie raportu OOŚ.

„Etap preselekcji” pozwala na stwierdzenie, czy wpływ przedsięwzięcia na środowisko będzie znaczący, tj. przedsięwzięcie jest poddawane selekcji w celu ustalenia konieczności przeprowadzenia OOŚ. Przedsięwzięcia wymienione w załączniku I do dyrektywy są automatycznie poddawane OOŚ, ponieważ uznano, że ich wpływ na środowisko jest znaczący. Przedsięwzięcia wymienione w załączniku II do dyrektywy wymagają ustalenia, czy przedsięwzięcie może mieć znaczący wpływ na środowisko. Właściwy organ państwa członkowskiego dokonuje takiego ustalenia przez (i) analizę każdego przypadku, albo (ii) określenie progów lub kryteriów.

„Etap ustalania zakresu” daje wykonawcom możliwość zadania właściwym organom pytania o zakres informacji wymaganych do podjęcia świadomej decyzji dotyczącej przedsięwzięcia i jego wpływu. Etap ten obejmuje ocenę i określenie ilości lub „ustalenie zakresu” informacji i analiz wymaganych przez organy.

Informacje dotyczące znaczącego wpływu przedsięwzięcia na środowisko są gromadzone w trzecim etapie: przygotowania raportu OOŚ.

Te trzy etapy są uzupełniane etapami szczegółowymi w procesie OOŚ. Definiuje to art. 1 ust. 2 lit. g) (patrz ramka poniżej), regulujący kwestię oceny oddziaływania na środowisko poprzez opisanie procesu OOŚ.

Ramka 2: dyrektywa 2011/92/UE zmieniona dyrektywą 2014/52/UE (fragment)

Art. 1 ust. 2 lit. g)

Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

[...]

g) „ocena oddziaływania na środowisko” oznacza procedurę obejmującą:

(i) przygotowanie przez wykonawcę raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, zgodnie z art. 5 ust. 1 i 2;

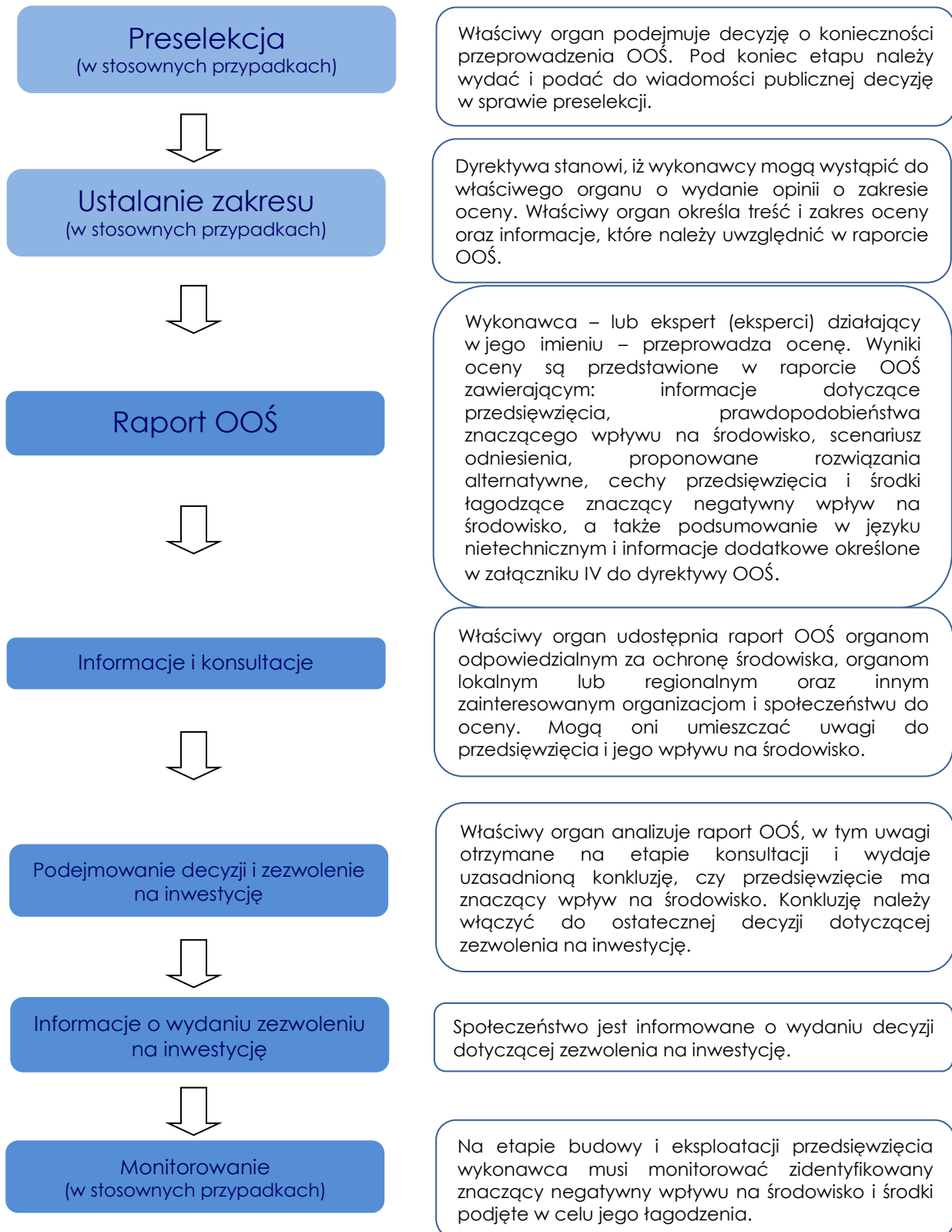
(ii) przeprowadzenie konsultacji, o których mowa w art. 6 oraz w stosownych przypadkach w art. 7;

(iii) przeanalizowanie przez właściwy organ informacji przedstawionych w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko oraz, w razie konieczności, wszelkich dodatkowych informacji przedstawionych przez wykonawcę zgodnie z art. 5 ust. 3, a także wszelkich istotnych informacji uzyskanych w drodze konsultacji na podstawie art. 6 i 7;

(iv) uzasadnioną konkluzję właściwego organu na temat znaczącego wpływu przedsięwzięcia na środowisko, uwzględniając wyniki analizy, o której mowa w pkt (iii) oraz — w stosownych przypadkach — dodatkową analizę przeprowadzoną przez ten organ; oraz

(v) włączenie uzasadnionej konkluzji właściwego organu do decyzji, o których mowa w art. 8a.

Poniższy rysunek przedstawia poszczególne etapy i kroki standardowo podejmowane podczas przeprowadzania OOS. Jak wspomniano powyżej, ustalenia dotyczące realizacji tych trzech etapów mogą się nieznacznie różnić w poszczególnych państwach członkowskich, na co należy zwrócić uwagę. Kroki zdefiniowane w art. 1 ust. 2 lit. g) są obowiązkowe przy przeprowadzaniu OOS. Dla porównania, etapy preselekcji i ustalania zakresu mogą nie być wymagane w zależności od charakteru przedsięwzięcia lub innych okoliczności, np. preselekcja nie jest wymagana dla przedsięwzięć wymienionych w załączniku I do dyrektywy, a sama dyrektywa przewiduje jedynie obowiązkowe ustalanie zakresu, o ile wykonawca wniesie wniosek o ustalenie zakresu do właściwego organu.

WYTYCZNE DOTYCZĄCE USTALANIA ZAKRESU

W JAKI SPOSÓB KORZYSTAĆ Z WYTYCZNYCH?

Wytyczne stanowią jeden dokument z serii trzech wytycznych dotyczących OOŚ opublikowanych przez Komisję Europejską. Wytyczne dotyczą ustalania zakresu (scoping). Pozostałe dwa dokumenty dotyczą preselekcji (screening) i przygotowania raportu OOŚ.

Niniejsze wytyczne zostały opracowane do użytku w całej Unii Europejskiej (UE), a zatem nie mogą odzwierciedlać wszystkich szczegółowych wymogów prawnych i praktyk w zakresie OOŚ w poszczególnych państwach członkowskich UE. W związku z tym, należy uwzględniać wszelkie istniejące wytyczne krajowe, regionalne lub lokalne w sprawie OOŚ. Ponadto wytyczne należy stosować w odniesieniu do dyrektywy oraz krajowego lub lokalnego ustawodawstwa OOŚ. Interpretacja dyrektywy pozostaje wyłączną prerogatywą Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE), co implikuje uwzględnienie orzecznictwa Trybunału.

Wytyczne zostały opracowane do użytku przez różnych uczestników procesu OOŚ:

- **Wykonawcy przedsięwzięcia i specjaliści OOŚ:** wykonawcy przedsięwzięcia są odpowiedzialni za przedłożenie do właściwych organów wstępnych informacji dotyczących przedsięwzięcia lub projektu raportu dotyczącego zakresu oceny, tak aby były one w stanie przygotować opinię o zakresie oceny spełniającą wymogi dyrektywy transponowanej do ustawodawstwa krajowego. Wykonawcy i specjaliści OOŚ powinni ustalić zakres oceny na wczesnym etapie tak, aby raport OOŚ analizował wszystkie istotne kwestie, niezależnie od jakichkolwiek wymogów prawnych dotyczących ustalania zakresu. Część B niniejszych wytycznych przedstawia różne kroki, które należy podjąć podczas ustalania zakresu oceny. Zawiera ona szczegółowy przegląd wymogów dotyczących ustalania zakresu oceny oraz praktyczne wskazówki i dobre praktyki dotyczące przeprowadzania każdego z etapów procesu ustalania zakresu.
- **Właściwe organy:** Właściwe organy mogą zainicjować proces ustalania zakresu, jeśli wymagają tego przepisy krajowe lub na wniosek wykonawcy o przygotowanie opinii o zakresie oceny. Ich rola może polegać na ustaleniu zakresu, wydaniu opinii o zakresie oceny lub skomentowaniu i uzgodnieniu raportu dotyczącego zakresu oceny przygotowanego przez wykonawcę. Część B wyjaśnia wymogi dyrektywy w tym zakresie i zawiera praktyczne informacje dotyczące tego, w jaki sposób właściwe organy mogą najlepiej spełnić swoją rolę na każdym z etapów ustalania zakresu. W niektórych systemach OOŚ utworzono niezależne podmioty, które doradzają właściwym organom podczas ustalania zakresu.
- **Konsultowane strony:** Dyrektywa nakłada na właściwe organy obowiązek zasięgnięcia porady odpowiednich władz odpowiedzialnych za środowisko oraz władz lokalnych i regionalnych przed wydaniem opinii o zakresie oceny. W wielu przypadkach możliwość wyrażenia opinii mają również inne zainteresowane strony i ogół społeczeństwa. Dlatego konsultowane strony będą zaangażowane w komentowanie zakresu raportu OOŚ. Wartość udziału społeczeństwa w procesie ustalania zakresu jest w coraz większym stopniu uznawana przez właściwe organy i innych uczestników procesu OOŚ w państwach członkowskich. Wczesne konsultacje z zainteresowanymi stronami mogą mieć bardzo duże znaczenie dla uniknięcia późniejszych opóźnień, gdy w wyniku spotkań konsultacyjnych ujawnione zostają nowe kwestie już po złożeniu raportu OOŚ. Wymogi dyrektywy w zakresie konsultacji dotyczących ustalania zakresu, a także zalecenia dotyczące dobrych praktyk przedstawiono w etapie 4 części B niniejszych wytycznych.

Wytyczne składają się z trzech głównych rozdziałów:

- **Część A – Założenia dotyczące ustalania zakresu.** W tej sekcji przedstawiono założenia dotyczące ustalania zakresu i odpowiednie przepisy dyrektywy OOS, które regulują jej przeprowadzanie. Przedstawiono również różne etapy procesu ustalania zakresu.
- **Część B – Praktyczne wytyczne dotyczące ustalania zakresu.** Praktyczne wytyczne zawierają więcej praktycznych szczegółów w zakresie każdego etapu procesu ustalania zakresu. Ich celem jest zapewnienie dogłębnego zrozumienia szczegółowych, bieżących wymogów legislacyjnych dotyczących ustalania zakresu. Opierają się na podejściu etapowym i dostarczają informacji dotyczących realizacji wymaganych etapów ustalania zakresu w oparciu o dobre praktyki stosowane w całej UE.
- **Część C – Listy kontrolne ustalania zakresu.** Listy kontrolne ustalania zakresu są narzędziami stworzonymi, by pomóc użytkownikowi ustalić ważne kwestie, które należy uwzględnić w raporcie OOS. Pierwsza lista kontrolna zawiera serię pytań dotyczących cech przedsięwzięcia, podczas gdy druga lista kontrolna skupia się na cechach środowiska. Pomogą one użytkownikowi w określeniu kluczowych skutków, które może powodować przedsięwzięcie.

CZĘŚĆ A – ZAŁOŻENIA DOTYCZĄCE USTALANIA ZAKRESU

1 ZNACZENIE USTALANIA ZAKRESU

Ustalanie zakresu jest ważnym krokiem, który przeprowadzany jest na wczesnym etapie procesu OOS. Daje on zarówno wykonawcom, jak i właściwemu organowi możliwość określenia kluczowych skutków w środowisku i kwestii budzących obawy, które mogą mieć największe znaczenie dla podejmowania decyzji w zakresie propozycji przedsięwzięcia oraz eliminuje te, które są mniej istotne. Innymi słowy, ustalanie zakresu pozwala określić treść raportu OOS i zapewnia, by ocena oddziaływania na środowisko koncentrowała się na najistotniejszym wpływie przedsięwzięcia na czynniki wymienione w art. 3 dyrektywy, a także by czas i pieniądze nie były przeznaczane na niepotrzebne badania. Zmniejsza również prawdopodobieństwo, że właściwe organy będą musiały prosić wykonawców o dodatkowe informacje po przygotowaniu i przedłożeniu raportu.

Art. 5 ust. 1 i 2 dyrektywy OOS pozwala wykonawcy zwrócić się do właściwego organu o wydanie opinii o zakresie oceny wraz z określeniem warunków.

Chociaż wykonawca nie ma obowiązku zwrócenia się do właściwego organu o wydanie opinii o zakresie i poziomie szczegółowości informacji, które mają być zawarte w raporcie OOS, jest to zdecydowanie zalecane, ponieważ może przynieść wiele korzyści. Zostały one opisane w ramce poniżej.

Ramka 3: Korzyści ustalania zakresu w OOS

- **Określenie kluczowych problemów, którymi należy się zająć:** Ustalanie zakresu pomaga zapewnić, że informacje środowiskowe wykorzystywane przy podejmowaniu decyzji przedstawiają pełny obraz znaczących skutków przedsięwzięcia, w tym kwestii szczególnie niepokojących grupy i osoby, na które może ono oddziaływać.
- **Oszczędność czasu i pieniędzy:** Ustalanie zakresu pomaga skoncentrować zasoby na ważnych kwestiach związanych z podejmowaniem decyzji i pozwala uniknąć marnowania wysiłków na kwestie o niewielkim znaczeniu. Ponadto ogranicza ryzyko opóźnień spowodowanych prośbami o dalsze informacje po złożeniu wniosku o zezwolenie na inwestycję i dostarczeniu informacji środowiskowych.
- **Pobudzenie wczesnych konsultacji:** Konsultacje na temat przedsięwzięcia i jego skutków w środowisku odbywają się podczas ustalania zakresu, pomiędzy wykonawcą a właściwym organem, a także z władzami odpowiedzialnymi za środowisko oraz władzami lokalnymi i regionalnymi, innymi zainteresowanymi stronami i społeczeństwem.
- **Określenie odpowiednich ram dotyczących czasu i miejsca:** Ustalanie zakresu pomaga w efektywnym planowaniu, zarządzaniu i pozyskiwaniu zasobów dla raportu OOS. Może pomóc w ustaleniu innych przepisów lub kontroli regulacyjnych, które mogą być istotne dla przedsięwzięcia oraz może zapewnić możliwości przeprowadzenia niezbędnych prac oceniających dla różnych systemów kontroli, które należy podjąć równolegle, unikając w ten sposób powielania wysiłków i kosztów dla wszystkich zainteresowanych.
- **Wsparcie w określeniu wstępnych rozwiązań alternatywnych i środków łagodzących:** Ustalanie zakresu powinno pomóc w określeniu wstępnych rozwiązań alternatywnych dla wnioskowanego przedsięwzięcia, a także wstępnych środków łagodzących, które wykonawca powinien rozważyć.

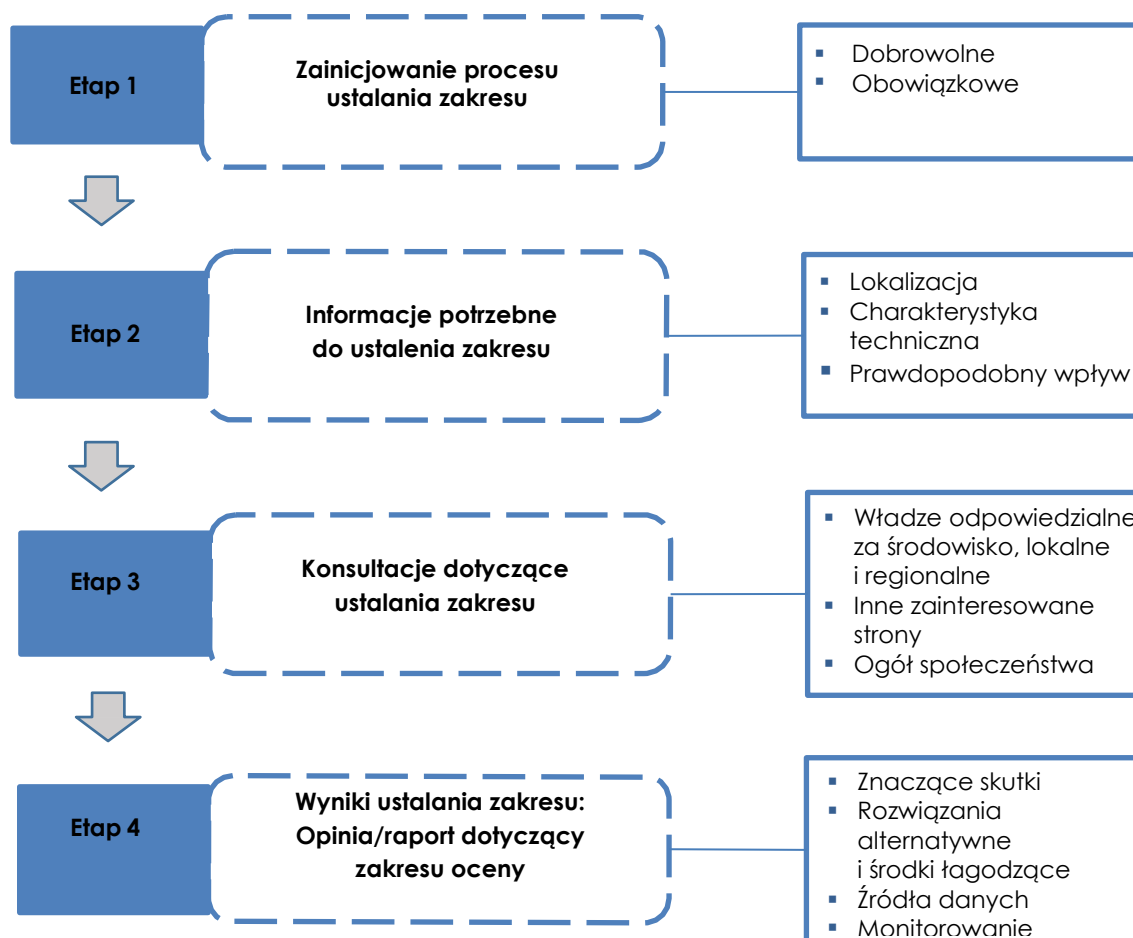
2 PROCES USTALANIA ZAKRESU

Część B wytycznych zawiera praktyczne zalecenia dotyczące skutecznego i wydajnego ustalania zakresu w ramach OOS. Ustalanie zakresu dzieli się na cztery etapy, z których każdy został szczegółowo omówiony w czterech następujących sekcjach:

- **Etap 1 – Zainicjowanie procesu ustalania zakresu:** Ustalanie zakresu może zainicjować wykonawca zwracając się o opinię o zakresie oceny do właściwego organu (dobrowolne ustalanie zakresu) lub może ono być obowiązkowe, biorąc pod uwagę, że niektóre państwa członkowskie wprowadziły do krajowego ustawodawstwa przepisy, które tego wymagają. Dobrowolne i obowiązkowe ustalanie zakresu, a także obowiązki zaangażowanych podmiotów przedstawiono w sekcji 1.
- **Etap 2 – Informacje konieczne do ustalania zakresu:** sekcja 2 dotycząca tego etapu przedstawia informacje, które wykonawca musi przekazać właściwemu organowi, aby ten mógł przygotować opinię o zakresie oceny. Zaproponowano również listę kontrolną informacji.
- **Etap 3 – Konsultacje dotyczące ustalania zakresu:** sekcja 3 dotycząca tego etapu przedstawia zalecenia w zakresie prowadzenia skutecznych konsultacji z władzami odpowiedzialnymi za środowisko oraz władzami lokalnymi i regionalnymi, innymi zainteresowanymi stronami i ogółem społeczeństwa podczas ustalania zakresu.
- **Etap 4 – Wyniki ustalania zakresu: Opinia o zakresie oceny lub raport dotyczący zakresu oceny:** sekcja 4 opisuje informacje, które powinny być zawarte w opinii o zakresie oceny jako podstawie raportu OOS. Ponadto zawiera ona kilka metodologicznych wyjaśnień dotyczących sposobu ustalania znaczących skutków przedsięwzięcia, rozwiązań alternatywnych i środków łagodzących, a także możliwe źródła danych i środki w zakresie wstępnego monitorowania na etapie ustalania zakresu.

Etapy te zostały przedstawione na poniższym rysunku.

Etapy procesu ustalania zakresu

Ustalanie zakresu stanowi okazję do nawiązania dialogu między właściwym organem a wykonawcą na temat przedsięwzięcia i poruszanych przez niego kwestii. Ponadto można go uzupełnić konsultacjami z odpowiednimi organizacjami ustawowymi i nieustawowymi oraz z ogółem społeczeństwa.

Chociaż ustalanie zakresu można uznać za odrębny etap w procesie OOS, który kończy się wydaniem warunków dla raportu OOS, ustalanie zakresu powinno być kontynuowane przez cały czas, tak aby zakres prac mógł być zmieniany pod kątem nowych problemów i nowych informacji. Zakres raportu OOS musi być na tyle elastyczny, aby umożliwić włączenie nowych kwestii, które mogą pojawić się w trakcie procesu lub w wyniku zmian projektowych lub konsultacji.

Należy pamiętać, że dyrektywa zezwala właściwym organom na zażądanie dodatkowych informacji na późniejszym etapie procesu OOS, nawet jeśli nie zażądały tych informacji podczas wydawania formalnej opinii o zakresie oceny. Dlatego ważne jest, aby podczas całego procesu pamiętać o zakresie OOS.

CZĘŚĆ B – PRAKTYCZNE WYTYCZNE I ZALECENIA DOTYCZĄCE USTALANIA ZAKRESU

1 ETAP 1 – ZAINICJOWANIE PROCESU USTALANIA ZAKRESU

1.1 DOBROWOLNE LUB OBOWIĄZKOWE USTALANIE ZAKRESU

Zgodnie z dyrektywą OOŚ ustalanie zakresu nie jest obowiązkowe, jednak państwa członkowskie są zobowiązane do wprowadzenia co najmniej dobrowolnego ustalania zakresu, w ramach którego właściwe organy zobowiązane są wydać opinię o zakresie oceny na wniosek wykonawcy. Opinia o zakresie oceny powinna określać treść i zakres informacji, które należy uwzględnić w raporcie OOŚ. Przepis ten jest zawarty w art. 5 ust. 2 (patrz ramka poniżej).

Ramka 4: dyrektywa 2011/92/UE zmieniona dyrektywą 2014/52/UE

Art. 5 ust. 2.

W przypadkach gdy jest to wymagane przez wykonawcę, właściwy organ[...] wydaje opinię na temat zakresu i poziomu szczegółowości informacji, które wykonawca musi podać w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko [...]

Państwa członkowskie mogą również żądać od właściwych organów wydania takiej opinii, niezależnie od tego, czy wystąpił o nią wykonawca.

Konkretne procedury, których należy przestrzegać podczas ustalania zakresu, zgodnie z przepisami OOŚ, różnią się w poszczególnych państwach członkowskich i w różnych systemach OOŚ w państwach członkowskich. Zasadniczo jest ono realizowane przez państwa członkowskie na dwa różne sposoby:

- **Podejście dobrowolnego ustalania zakresu**, w którym właściwe organy są zobowiązane do wydania opinii o zakresie oceny tylko wtedy, gdy wystąpił o nią wykonawca; lub
- **Podejście obowiązkowego ustalania zakresu**, w którym właściwy organ jest zobowiązany do wydania opinii o zakresie raportu OOŚ, niezależnie od tego, czy wykonawca o nią wystąpił, zgodnie z ostatnią częścią art. 5 ust. 2.

W niektórych państwach członkowskich wykonawca może wystąpić do właściwego organu o opinię o zakresie oceny jednocześnie prosząc o wydanie decyzji w sprawie preselekcji. Takie podejście może przyspieszyć proces OOŚ, zmniejszając potrzebę drugiej rundy konsultacji.

Ramka 5: Przykłady podejść dobrowolnego i obowiązkowego ustalania zakresu w państwach członkowskich

Ustalanie zakresu jest obowiązkowe w państwach członkowskich, które niedawno przystąpiły do UE¹, z wyjątkiem Cypru, Słowenii i Chorwacji (por. COWI (2009), Badanie na temat sprawozdania ze stosowania i skuteczności dyrektywy OOŚ, sprawozdanie końcowe).

Dobrowolne ustalanie zakresu w Chorwacji

Art. 86 ustawy o ochronie środowiska (UOŚ) (*Zakon o zaštiti okoliša*) („OG”, nr 80/13, 153/13 i 78/15) przyznaje wykonawcy prawo wystąpienia do właściwego organu o zalecenia dotyczące treści badania OOŚ (obecnie raport OOŚ) przed jego przygotowaniem. Procedura obowiązująca w takich przypadkach została określona w art. 28-30 rozporządzenia w sprawie OOŚ. Zgodnie z tymi przepisami właściwy organ przeprowadza procedurę konsultacji z odpowiednimi organami i społeczeństwem w sprawie treści raportu OOŚ. Po zakończeniu procedury właściwy organ jest zobowiązany do wydania zaleceń (opinii o zakresie) w sprawie treści raportu OOŚ. Zalecenia te nie uniemożliwiają właściwemu organowi występowania o uwzględnienie dodatkowych kwestii na dalszych etapach procesu OOŚ, zgodnie z art. 30 ust. 4 rozporządzenia w sprawie OOŚ.

Dobrowolne ustalanie zakresu w Wielkiej Brytanii

Przepisy dotyczące OOŚ dają wykonawcy możliwość wystąpienia do właściwego organu o opinię o zakresie oceny dla przedsięwzięć, które wymagają zezwolenia budowlanego. Przepisy wymagają, aby właściwy organ skonsultował się z wykonawcą oraz aby ustawowe konsultowane strony określiły kwestie, które powinny zostać uwzględnione w OOŚ.

¹ Czechi, Estonia, Węgry, Łotwa, Litwa, Malta, Polska, Słowacja, Bułgaria i Rumunia.

Właściwy organ ma pięć tygodni na przedstawienie opinii o zakresie oceny. Jeżeli nie jest ona dostępna w ciągu pięciu tygodni, wykonawca może wnioskować do Sekretarza Stanu lub Zgromadzenia Narodowego Wallii (NAW) o „Instrukcje dotyczące zakresu”.

W praktyce wykonawca rozpoczyna proces ustalania zakresu przygotowując raport dotyczący zakresu oceny. Dokument ten jest następnie składany, wraz z wnioskiem o opinię o zakresie, do właściwego organu. Mimo że takie wnioski są dobrowolne ze strony wykonawcy, to wywołują formalny proces regulacyjny, na podstawie którego właściwy organ musi podjąć działania.

Obowiązkowe ustalanie zakresu w Polsce

W Polsce ustalanie zakresu jest obowiązkowe dla wszystkich przedsięwzięć uwzględnionych w załączniku II (art. 63 ust. 4 i art. 69 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, Dz.U. 2020 poz. 283 t.j., ze zmianami). Ustalanie zakresu jest również obowiązkowe w przypadku przedsięwzięć, które mogą powodować znaczące skutki transgraniczne odnośnie przedsięwzięć z załącznika I. W przypadku przedsięwzięć z załącznika II właściwy organ powinien określić, czy raport jest wymagany oraz określić jego zakres w ramach tej samej decyzji tymczasowej. Najbardziej znaczące kwestie środowiskowe dla tych przedsięwzięć powinny zostać określone na etapie preselekcji, a proces ustalania zakresu jest w pewnym sensie przedłużeniem etapu preselekcji.

Obowiązkowe ustalanie zakresu na Węgrzech

Dekret rządu węgierskiego nr 314/2005 (dekret w sprawie OOS) ustanawia dwie procedury; pierwsza to procedura oceny wstępnej, która obejmuje zarówno etap preselekcji, jak i etap ustalania zakresu, a druga dotyczy samego procesu OOS. Działania wymienione w załączniku I do dekretu w sprawie OOS wymagają, aby proces OOS został przeprowadzony w całości. W takim przypadku właściwy inspektorat ds. środowiska ustala kluczowe kwestie środowiskowe, które mają zostać ocenione w raporcie OOS w ramach procedury oceny wstępnej. W odniesieniu do działań wymienionych w załączniku III do dekretu w sprawie OOS decyzja właściwego inspektoratu ds. środowiska dotycząca poszczególnych przypadków rozstrzyga o potrzebie przeprowadzenia procesu OOS w trakcie procedury oceny wstępnej.

Ogólne wymogi w zakresie treści raportu OOS zostały opisane w załączniku 6 do Dekretu w sprawie OOS. We wszystkich przypadkach inspektorat ds. środowiska określa treść raportu OOS po otrzymaniu dokumentacji oceny wstępnej od wykonawcy. Inspektorat konsultuje się z innymi zainteresowanymi władzami (w tym gminami), innymi organizacjami, a także społeczeństwem i bierze pod uwagę ich wkład przy podejmowaniu decyzji odnośnie treści raportu OOS.

Agencja Środowiska (2002), Ocena oddziaływania na środowisko (OOS), Podręcznik dla projektów dotyczących ustalania zakresu
EKG ONZ (2010), Sprawozdanie z wdrażania Konwencji z Espoo o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym.

Chociaż ustalanie zakresu nie jest prawnie wymagane przez prawodawstwo UE, jest ono dobrą praktyką i wykonawcy powinni spróbować włączyć etap ustalania zakresu do swojego programu prac w zakresie OOS, tam gdzie jest to stosowne.

Niezależnie od tego, czy proces ustalania zakresu odbywa się zgodnie z wymogami prawnymi czy jako integralna część dobrej praktyki w ramach OOS, może go przeprowadzić właściwy organ lub wykonawca.

1.2 USTALANIE ZAKRESU PRZEZ WŁAŚCIWY ORGAN

Ustalanie zakresu może zostać przeprowadzone przez właściwy organ lub przez niezależny podmiot taki jak Komisja ds. OOS (np. w Holandii lub Francji) lub przez panel ekspertów ds. OOS (np. na Cyprze i we Włoszech) w imieniu właściwego organu (więcej informacji na temat cypryjskich, holenderskich, francuskich i włoskich podmiotów i paneli można znaleźć w Wytycznych dotyczących przygotowania raportu OOS z tej serii, część B, sekcja 2.2.3). Właściwy organ wydaje następnie opinię o zakresie oceny dla wykonawcy; obejmuje ona warunki raportu OOS. Przed zakończeniem opinii o zakresie oceny właściwy organ konsultuje się z władzami odpowiedzialnymi za środowisko oraz władzami lokalnymi i regionalnymi, a także może skonsultować się z innymi zainteresowanymi stronami lub z ogółem społeczeństwa.

Gdy ustalanie zakresu jest przeprowadzane przez właściwy organ, proces zazwyczaj obejmuje następujące etapy.

Ramka 6: Etapy ustalania zakresu przez właściwy organ

- Wykonawca jest zobowiązany przekazać właściwemu organowi informacje o przedsięwzięciu i jego lokalizacji.
- Właściwy organ konsultuje się z władzami odpowiedzialnymi za środowisko, lokalnymi i regionalnymi oraz ewentualnie z innymi zainteresowanymi organizacjami i ogółem społeczeństwa w celu określenia kwestii budzących niepokój.
- Właściwy organ wydaje opinię o zakresie oceny dla wykonawcy.

1.3 USTALANIE ZAKRESU PRZEZ WYKONAWCĘ

Wykonawca może również zdecydować, że nie wystąpi o opinię o zakresie oceny do właściwego organu. W takich przypadkach ustalanie zakresu mogłoby nadal zostać przeprowadzone z formalnym zaangażowaniem właściwego organu lub bez jego zaangażowania. Dobrą praktyką jest, aby wykonawca przygotował projekt raportu dotyczącego zakresu oceny i rozprowadził go wśród konsultowanych stron, zanim zostanie zakończony i wydany jako uzgodnione warunki OOS. Konsultowane strony mogą ograniczać się do władz odpowiedzialnych za środowisko oraz władz lokalnych i regionalnych lub mogą obejmować inne zainteresowane strony i ogół społeczeństwa.

Gdy ustalanie zakresu jest przeprowadzane przez wykonawcę, proces zwykle obejmuje następujące etapy.

Ramka 7: Etapy ustalania zakresu przez wykonawcę

- Wykonawca przygotowuje projekt raportu dotyczącego zakresu oceny i decyduje, czy skonsultuje się z lokalnymi i regionalnymi władzami odpowiedzialnymi za środowisko, innymi zainteresowanymi stronami i/lub ogółem społeczeństwa, aby określić obawy i środki mające na celu zaradzenie im na etapie, na którym najłatwiej będzie wprowadzić zmiany do projektu przedsięwzięcia;
- W przeciwnym razie wykonawca może nadal chcieć zwrócić się do właściwego organu o zaangażowanie. Wykonawca przygotowuje projekt raportu o zakresie oceny i oddaje go właściwemu organowi do przeglądu i/lub zatwierdzenia;
- Właściwy organ konsultuje się z innymi władzami odpowiedzialnymi za środowisko, lokalnymi i regionalnymi oraz ewentualnie z nieustawowymi organami lub z ogółem społeczeństwa w celu uzyskania opinii na temat proponowanego zakresu;
- Uzgodniony zostaje ostateczny raport dotyczący zakresu oceny.

Niezależnie od tego, czy ustalanie zakresu jest dobrowolne czy obowiązkowe, proaktywne podejście ze strony wykonawcy, w tym zaangażowanie konsultowanych stron w proces, może pomóc w dostarczeniu solidnego i terminowego raportu OOS. Ostatecznie może to umożliwić sprawniejszą realizację przedsięwzięć, a dzięki zapewnieniu, że obawy zostały już określone i rozwiązane na etapie ustalania zakresu, może ograniczyć zastrzeżenia zgłaszane na późniejszym etapie.

1.4 ETAP 1: W SKRÓCIE

- Ustalanie zakresu może być wymagane przez ustawodawstwo lub przeprowadzane na zasadzie dobrowolności. W każdym przypadku wykonawca może wystąpić do właściwego organu o opinię o zakresie oceny lub przygotować raport dotyczący zakresu oceny z własnej woli.
- Jeżeli wnioskowano o wydanie opinii o zakresie oceny, właściwy organ jest zobowiązany skonsultować się z lokalnymi i regionalnymi władzami odpowiedzialnymi za środowisko oraz innymi zainteresowanymi władzami; jeśli wykonawca przygotował raport dotyczący zakresu oceny z własnej inicjatywy, może zdecydować, że (a) skonsultuje się z kluczowymi zainteresowanymi stronami z własnej woli lub (b) przekaże go właściwemu organowi do przeglądu i zatwierdzenia.
- Podjęcie ustalania zakresu jest dobrą praktyką, nawet jeśli nie wymaga tego ustawodawstwo: wykonawcy powinni starać się uwzględnić etap ustalania zakresu w swoim programie prac dla OOS, tak aby wszystkie problemy mogły zostać określone i rozwiązane na etapie ustalania zakresu.

2 ETAP 2 – INFORMACJE KONIECZNE DO USTALANIA ZAKRESU

2.1 WYMOGI PRAWNE DOTYCZĄCE INFORMACJI KONIECZNYCH DO USTALANIA ZAKRESU

Wykonawca będzie musiał przekazać właściwemu organowi pewne informacje na temat przedsięwzięcia, aby umożliwić mu przekazanie opinii o zakresie oceny. Podczas gdy w przeszłości była to jedynie dobra praktyka, po zmianach w art. 5 ust. 2 dyrektywy OOS z 2014 r. jest to formalny wymóg w przypadkach, w których wystąpiono o ustalenie zakresu.

Ramka 8: dyrektywa 2011/92/UE zmieniona dyrektywą 2014/52/UE

Art. 5 ust. 2.

[Właściwy organ wydaje opinię o zakresie oceny] biorąc pod uwagę informacje przekazane przez wykonawcę, zwłaszcza informacje dotyczące szczególnych cech przedsięwzięcia (w tym jego lokalizację i charakterystykę techniczną), a także jego prawdopodobny wpływ na środowisko.

Ważne jest, aby wykonawca przygotował wstępny dokument zawierający informacje o szczególnych cechach przedsięwzięcia, w tym:

- lokalizacji;
- charakterystyce technicznej;
- krótki opis prawdopodobnego wpływu przedsięwzięcia na środowisko.

Są to informacje tego samego typu, co informacje, które należy przekazać przed przeprowadzeniem preselekcji (patrz „Wytyczne dotyczące preselekcji“ z tej serii), chociaż do ustalenia zakresu prawdopodobnie potrzebne będzie więcej szczegółów, zwłaszcza w odniesieniu do wstępnego ustalenia prawdopodobnego wpływu przedsięwzięcia na środowisko. Możliwe, że na tym etapie wykonawca będzie musiał wstępnie zgromadzić dane i prace w terenie, aby pomóc określić, jakie będą prawdopodobne znaczące skutki przedsięwzięcia. Należy zawsze przekazać jak najwięcej informacji dostępnych w danym momencie. Celem nie jest sporządzenie pełnego raportu OOS, ale raczej uzyskanie informacji wystarczających do sporządzenia rozsądnego planu przygotowania raportu OOS. Szczegóły dotyczące informacji, o które można prosić, zostaną określone w przepisach i krajowych wytycznych państw członkowskich.

2.2 LISTA KONTROLNA INFORMACJI DOTYCZĄCYCH USTALANIA ZAKRESU

Więcej szczegółów na temat rodzajów informacji, które mogą być przydatne do ustalania zakresu, podano w ramce poniższej. Należy pamiętać, że można wystąpić o takie informacje tylko w sytuacji, gdy można racjonalnie oczekiwać, że wykonawca będzie je miał na tym etapie rozwoju przedsięwzięcia. Tam, gdzie istnieją luki i niejasności, należy je zidentyfikować i wziąć pod uwagę.

Ramka 9: Lista kontrolna informacji dotyczących ustalania zakresu

- Dane kontaktowe wykonawcy
  - Nazwa firmy.
  - Główny adres pocztowy, telefon, faks i adres e-mail firmy.
  - Imię i nazwisko głównej osoby kontaktowej oraz bezpośredni adres pocztowy, telefon, faks i adres e-mail.
- Cechy przedsięwzięcia
  - Krótki opis wnioskowanego przedsięwzięcia.
  - Powody zgłoszenia przedsięwzięcia.
  - Plan przedstawiający granice inwestycji, w tym grunty potrzebne tymczasowo w trakcie budowy.
  - Forma inwestycji w terenie (układ, budynki, inne konstrukcje, materiały budowlane itp.).

- Opis głównych procesów, w tym rozmiar, wydajność, przepustowość, produkcja i nakłady.
  - Wszelkie nowe ustalenia dotyczące dostępu lub zmian w istniejącym układzie dróg.
  - Program prac dotyczący budowy, eksploatacji i oddania do użytku, a także renowacji i późniejszego wykorzystania, w stosownych przypadkach.
  - Technologie budowlane.
  - Zasoby wykorzystane przy budowie i eksploatacji (materiały, odpady, energia itp.).
  - Powiązania z innymi istniejącymi/planowanymi przedsięwzięciami.
  - Informacje o rozważanych rozwiązaniach alternatywnych.
  - Informacje o rozważanych środkach łagodzących.
  - Inne działania, które mogą być wymagane w wyniku realizacji przedsięwzięcia (np. nowe drogi, wydobycie kruszyw, zapewnienie nowej sieci wodociągowej, wytwarzanie lub przesył energii, zwiększone zapotrzebowanie na mieszkania i oczyszczanie ścieków).
  - Szczegóły wszelkich innych zezwoleń wymaganych dla przedsięwzięcia.
- **Lokalizacja przedsięwzięcia**
    - Mapy i zdjęcia przedstawiające lokalizację przedsięwzięcia w stosunku do otaczających obiektów fizycznych, naturalnych i przetworzonych przez człowieka, np. obszar zlewni z każdą odpowiednią granicą krajową.
    - Istniejące formy użytkowania gruntów na danym na terenie i terenach przyległych oraz wszelkie przyszłe planowane sposoby użytkowania gruntów lub, w przypadku przedsięwzięć morskich, istniejące lub przyszłe przedsięwzięcia na danym terenie i terenach przyległych.
    - Polityki podziału na strefy lub zagospodarowania terenu.
    - Obszary² lub komponenty chronione.
    - Wrażliwe obszary.
    - Szczegóły wszelkich rozważanych alternatywnych lokalizacji.
- **Cechy potencjalnego oddziaływania**
    - Krótki opis potencjalnego wpływu przedsięwzięcia z uwzględnieniem następujących czynników: wpływu na ludzi, zdrowie ludzkie, faunę i florę, gleby, użytkowanie gruntów, dobra materialne, jakość wody i hydrologię, jakość powietrza, klimat, hałas i wibracje, krajobraz i środowisko wizualne, zasoby dziedzictwa historycznego i kulturowego oraz oddziaływanie między nimi.
    - Charakter skutków (tj. bezpośrednie, pośrednie, wtórne, kumulatywne, krótko-, średnio- i długoterminowe, stałe i przejściowe, pozytywne i negatywne).
    - Zakres skutków (obszar geograficzny, wielkość populacji/siedliska/gatunku objętego oddziaływaniem).
    - Rozmiar i stopień złożoności oddziaływania.
    - Prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływania.
    - Czas trwania, częstotliwość i odwracalność oddziaływania.
    - Łagodzenie uwzględnione w projekcie przedsięwzięcia mające na celu ograniczenie, uniknięcie lub zrównoważenie znaczących negatywnych skutków.
    - Transgraniczny charakter oddziaływania.

2.3 ETAP 2: W SKRÓCIE

Wykonawca będzie musiał przygotować wstępny dokument zawierający pewne informacje o cechach przedsięwzięcia, aby umożliwić właściwemu organowi przekazanie opinii o zakresie oceny; mianowicie szczegóły dotyczące:

- lokalizacji;
- charakterystyki technicznej;
- krótki opis ewentualnego wpływu przedsięwzięcia na środowisko.

Rodzaje informacji, które mogą być przydatne do ustalania zakresu, zostały przedstawione na liście kontrolnej powyżej.

² W przypadku morskich obszarów chronionych przydatne może być określenie, czy są one chronione na mocy prawodawstwa UE, regionalnych konwencji morskich czy oznaczenia krajowego.

3 ETAP 3 – KONSULTACJE DOTYCZĄCE USTALANIA ZAKRESU

W przypadkach, gdy ustawodawstwo krajowe wymaga ustalenia zakresu lub gdy wykonawca wniósł o opinię o zakresie oceny, dyrektywa określa szczegółowe wymogi dotyczące konsultacji.

Ramka 10: dyrektywa 2011/92/UE zmieniona dyrektywą 2014/52/UE

Art. 5 ust. 2.

[...] Przed wydaniem opinii właściwy organ konsultuje się z organami, o których mowa w art. 6 ust. 1.

Art. 6 ust. 1.

Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki, aby zapewnić organom, których przedsięwzięcie może dotyczyć z powodu ich szczególnej odpowiedzialności w odniesieniu do środowiska lub z powodu ich właściwości terytorialnej na szczeblu lokalnym lub regionalnym, możliwość wyrażenia opinii [...] W tym celu państwa członkowskie wyznaczają organy, z którymi prowadzone są konsultacje, albo w sposób ogólny, albo w odniesieniu do poszczególnych przypadków. Informacje zebrane na podstawie art. 5 są przekazywane tym organom. Państwa członkowskie ustalają szczegółowe warunki konsultacji.

Podczas ustalania zakresu należy ustanowić solidne kanały komunikacyjne między wykonawcą a właściwym organem. Jeśli jednak zakres raportu OOS został określony przez właściwy organ lub samego wykonawcę, wynika z tego treść oceny może pomijać niektóre elementy krytyczne dla oceny. Podczas przygotowywania opinii o zakresie oceny bardzo ważne może być zaangażowanie szerokiego grona zainteresowanych stron i perspektyw.

Dyrektywa określa minimalne wymagania dotyczące konsultacji, dając władzom odpowiedzialnym za środowisko oraz władzom lokalnym i regionalnym możliwość przedstawienia uwag na temat zakresu raportu OOS. W niektórych państwach członkowskich prawodawstwo dotyczące OOS rozszerza zakres konsultacji dotyczących ustalania zakresu na wszystkie zainteresowane strony, w tym ogół społeczeństwa; chociaż nie jest to wymagane przez prawo w innych krajach, pozostaje dobrą praktyką.

Ramka 11: Przykłady praktyk dotyczących udziału społeczeństwa w ustalaniu zakresu w różnych państwach członkowskich

Na Węgrzech, w zależności od przedsięwzięcia, ustalenie zakresu może być obowiązkowe lub dobrowolne. Zgodnie z obowiązującym ustawodawstwem węgierskim (dekret rządowy nr 314/2005. (XII.25.)), w przypadku **przedsięwzięć z załącznika II** właściwy organ ustala indywidualnie, czy dane przedsięwzięcie powinno podlegać procesowi OOS [zgodnie z art. 4 ust. 2 lit. a) dyrektywy OOS]. Gdy właściwy organ dojdzie do wniosku, że OOS jest potrzebna, określa on również zakres i poziom szczegółowości informacji, które należy uwzględnić w raporcie OOS. Procedura ta nosi nazwę oceny wstępnej (*előzetes vizsgálat*) i uznawana jest za **obowiązkową** procedurę preselekcji i **ustalania zakresu**. Procedura wstępna oceny kończy się wydaniem przez właściwy organ decyzji w sprawie preselekcji i opinii o zakresie oceny.

Natomiast w przypadku **przedsięwzięć z załącznika I** właściwy organ wydaje opinię o zakresie oceny na żądanie wykonawcy. Procedura ta nosi nazwę wstępnych konsultacji (*előzetes konzultáció*) i uznawana jest za procedurę **dobrowolnego ustalania zakresu**. Wstępne konsultacje kończą się wydaniem przez właściwy organ opinii o zakresie oceny.

Zarówno w przypadku procedury obowiązkowej (procedura oceny wstępnej), jak i dobrowolnej (wstępne konsultacje) ustalania zakresu społeczeństwo ma możliwość zgłaszania uwag i zastrzeżeń wraz ze wszystkimi zainteresowanymi specjalnymi współtwórcami (uczestniczącymi w konsultacjach i mającymi możliwość wyrażenia swojej opinii) oraz organem wydającym licencje (uprawnionym do żądania dodatkowych informacji od wykonawcy w trakcie procesu OOS).

Działania obejmujące szersze konsultacje dotyczące ustalania zakresu są od wielu lat standardową praktyką OOS w Wielkiej Brytanii, chociaż nie są wymagane. Specjaliści OOS podzieliли się swoimi doświadczeniami i zgadzają się, że konsultacje i zaangażowanie mogą przynieść znaczące korzyści dla przedsięwzięcia, począwszy od zwiększonego poparcia grup zainteresowanych stron i społeczności lokalnej, po dostęp do wysokiej jakości lokalnych informacji o środowisku, które w innym przypadku nie byłyby dostępne dla oceny. Tam, gdzie zaangażowanie jest uwzględnione w większym stopniu, istnieją możliwości jeszcze większego zaangażowania członków społeczności lokalnej, w tym poprzez wkład w szczegóły dotyczące projektu i dostępu, a także poprzez pomoc w opracowaniu środków łagodzących, które mogą być postrzegane jako bardziej wiarygodne i skutecznie wprowadzone, biorąc pod uwagę, że mają poparcie społeczności.

Na Malcie odbywają się spotkania w sprawie ustalania zakresu z zainteresowanymi stronami, w tym organizacjami pozarządowymi i lokalnymi radami, w odniesieniu do przedsięwzięć z załącznika I. Informacje podawane do wiadomości publicznej obejmują oświadczenie o opisie przedsięwzięcia, plan miejsca, zdjęcia i inne odpowiednie materiały. Czas trwania tej fazy konsultacji społecznych wynosi 21 dni.

Justice & Environment (2012), OOS w wybranych państwach członkowskich, sprawozdanie i studia przypadków IEMA (2001), Stan praktyki oceny oddziaływania na środowisko w Wielkiej Brytanii, sprawozdanie specjalne COWI (2009), Badanie na temat sprawozdania ze stosowania i skuteczności dyrektywy OOS, sprawozdanie końcowe

W przypadku wszystkich form ustalania zakresu konsultacje z władzami odpowiedzialnymi za środowisko, władzami lokalnymi i regionalnymi, innymi zainteresowanymi stronami oraz społeczeństwem stanowią ważne elementy procesu. Konsultacje w trakcie ustalania zakresu pomogą zapewnić, że wzięto pod uwagę wszystkie skutki, problemy, obawy, rozwiązania alternatywne i środki łagodzące, które zdaniem zainteresowanych stron powinny zostać uwzględnione w OOS.

Wczesne zaangażowanie zainteresowanych stron podczas ustalania zakresu niesie korzyści dla wykonawcy pod względem dobrego PR-u i pozyskiwania informacji o okolicy. Ponadto, dzięki uwzględnieniu obaw na samym początku, istnieje mniejsze prawdopodobieństwo, że przedsięwzięcie zostanie opóźnione, na przykład na etapie podejmowania decyzji, z powodu przeoczenia ważnych informacji.

3.1 Z KIM SIĘ KONSULTOWAĆ?

Jak widać powyżej, dyrektywa wymaga, aby władze odpowiedzialne za środowisko oraz władze lokalne i regionalne miały możliwość skomentowania zakresu raportu OOS. Ponadto dobrą praktyką jest udział innych zainteresowanych stron i społeczeństwa w konsultacjach dotyczących ustalania zakresu.

Na podstawie ustawodawstwa krajowego wykonawca będzie musiał zidentyfikować zainteresowane strony, które mają interes w rozpatrywanej propozycji przedsięwzięcia i z którymi w związku z tym się skonsultuje oprócz władz odpowiedzialnych za środowisko oraz władz lokalnych i regionalnych, o których mowa w art. 6 ust. 1.

Wykonawca będzie musiał określić:

- Kto może być potencjalnie dotknięty;
- Kto może zaakceptować/promować przedsięwzięcie;
- Kto może być przeciwny przedsięwzięciu;
- Kto był zaangażowany poprzednio;
- Kto ma wpływ na społeczność.

W zależności od odpowiedzi jako zainteresowane strony może zostać zidentyfikowanych wiele organizacji i osób.

Istnieją trzy główne grupy organizacji i osób, z którymi warto się skonsultować podczas ustalania zakresu. To są:

- władze odpowiedzialne za środowisko i lokalne (wymagane na mocy dyrektywy);
- inne zainteresowane strony;
- społeczeństwo i zainteresowana społeczność.

Poniżej wymieniono rodzaje organizacji, które należy uwzględnić w tych trzech grupach. Nie jest to jednak pełna lista, a wykonawca i specjaliści OOS powinni zawsze rozważyć, z jakiego rodzaju lokalnymi lub krajowymi organizacjami warto się skonsultować w przypadku konkretnej OOS. W przypadku osób regularnie zaangażowanych w OOS przydatne może być prowadzenie listy konsultowanych stron do wglądu.

Ramka 12: Lista kontrolna konsultowanych stron do celów ustalania zakresu

1. Władze odpowiedzialne za środowisko i inne zainteresowane władze

- władze regionalne i lokalne;
- władze odpowiedzialne za kontrolę zanieczyszczeń, w tym zanieczyszczeń wody, odpadów, gleby, hałasu i powietrza;
- władze odpowiedzialne za ochronę przyrody, dziedzictwa kulturowego i krajobrazu;
- organy ds. zdrowia i bezpieczeństwa;
- władze odpowiedzialne za kontrolę użytkowania gruntów, planowanie przestrzenne i podział na strefy;
- władze w krajach sąsiednich, w przypadku gdy mogą występować skutki transgraniczne.

2. Inne zainteresowane strony

- lokalne, krajowe i międzynarodowe grupy interesów środowiskowych i społecznych;
- sektorowe wydziały instytucji rządowych odpowiedzialne za rolnictwo, energię, leśnictwo, rybołówstwo itp., których interesy mogą zostać naruszone;
- agencje międzynarodowe i transgraniczne, których interesy mogą zostać naruszone, np. komisje ds. wód granicznych;
- lokalne stowarzyszenia pracodawców i przedsiębiorców, takie jak izby handlowe, stowarzyszenia branżowe itp.;
- organizacje pracownicze, takie jak związki zawodowe;
- grupy reprezentujące użytkowników środowiska, np. rolnicy, rybacy, spacerowicze, wędkarze, turyści, lokalne grupy miłośników dzikich zwierząt;
- instytuty badawcze, uczelnie i inne centra wiedzy.

3. Społeczeństwo i zainteresowana społeczność

- właściciele ziemscy i mieszkańcy;
- ogólnie członkowie lokalnej społeczności i szerszej opinii publicznej;
- wybrani przedstawiciele społeczności i osoby publiczne, takie jak przywódcy religijni lub nauczyciele;
- grupy społeczności lokalnych, grupy mieszkańców itp.

3.2 W JAKI SPOSÓB SIĘ KONSULTOWAĆ?

Spotkanie z kluczowymi zainteresowanymi stronami na wczesnym etapie procesu ustalania zakresu jest przydatnym sposobem na określenie zasadniczych problemów, szans i ograniczeń, a także informacji, które są zarówno dostępne, jak i wymagane. Powinno również pomóc w zidentyfikowaniu innych zainteresowanych stron, z którymi należy się kontaktować w trakcie całego procesu.

Poziom konsultacji powinien być proporcjonalny do potencjalnego znaczenia skutków przedsięwzięcia. Podejmujący konsultacje powinni zidentyfikować zainteresowane strony i najskuteczniejsze sposoby stymulowania ich odpowiedzi, a także sporządzić plan komunikacji.

Władze odpowiedzialne za środowisko, władze lokalne i regionalne zazwyczaj otrzymują projekt opinii o zakresie oceny i proszone są o zgłaszanie uwag. Ewentualnie można zorganizować spotkania i warsztaty między właściwymi organami, wykonawcą oraz lokalnymi i regionalnymi władzami odpowiedzialnymi za środowisko.

Dobłą praktyką jest podanie informacji o procesie ustalania zakresu oraz wstępnego projektu opinii o zakresie oceny do wiadomości publicznej. Może być w tym pomocny szereg środków, na przykład:

Ramka 13: Jak nagłośnić proces ustalania zakresu

- wstępne ogłoszenia dotyczące procesu ustalania zakresu w lokalnych lub krajowych gazetach;
- wywieszanie ogłoszeń zapowiadających proces ustalania zakresu w lokalizacji, na terenie sąsiednim oraz w urzędach lokalnych władz;
- przygotowanie ulotki lub broszury dotyczącej przedsięwzięcia zawierającej szczegółowe informacje na temat tego, co jest proponowane wraz z planem lub mapą, opisem procesu OOŚ i celem ustalania zakresu oraz zachęcającej do przekazywania uwag;
- publikowanie artykułów w gazetach, w radiu lub telewizji;
- publikowanie w Internecie wszystkich powyższych informacji, gdy tylko jest to możliwe.

Po udostępnieniu informacji można przeprowadzić konsultacje z innymi zainteresowanymi stronami i ogółem społeczeństwa przy różnym stopniu zaangażowania i dialogu: po prostu zapraszając ich do przekazania uwag na temat projektu opinii o zakresie oceny lub dążąc do ich zaangażowania poprzez organizowanie osobistych spotkań, jak opisano w ramce poniżej.

Ramka 14: Różne stopnie zaangażowania i dialogu podczas konsultacji dotyczących ustalania zakresu

Przekazywanie uwag	<ul style="list-style-type: none"> ▪ właściwe organy lub wykonawca publikują projekt opinii o zakresie oceny w celu umożliwienia przeglądu i skomentowania przed zakończeniem procesu. ▪ właściwe organy lub wykonawca rozprowadzają listy lub kwestionariusze wśród potencjalnie zainteresowanych organizacji i okolicznych mieszkańców, prosząc o informacje i uwagi na temat propozycji (często jest to dobry punkt wyjścia dla ustalania zakresu, jeśli liczba zainteresowanych osób i organizacji jest duża).
Osobiste spotkania	<ul style="list-style-type: none"> ▪ spotkanie publiczne lub wystawa (pomocne może być zaproszenie niezależnej osoby, aby przewodniczyła spotkaniom publicznym; wystawa może być bardziej pożądana niż spotkanie publiczne, ponieważ osoby, które boją się przemawiać na takim spotkaniu, mogą czuć się bardziej komfortowo rozmawiając z innymi indywidualnie podczas wystawy. Spotkania mogą również zostać zdominowane przez kilku natarczywych uczestników i mogą nie pozwolić na przedstawienie pełnego zakresu lub nawet najważniejszych kwestii). ▪ Rozmowy telefoniczne lub wideo lub spotkania z kluczowymi organizacjami, grupami lub osobami. ▪ powołanie grupy ds. ustalania zakresu złożonej z ekspertów lub społeczności lokalnej, która będzie nadzorować raport OOŚ przez cały czas trwania procesu (może to być przydatne w przypadku przedsięwzięć, w których problemy są złożone lub gdy przedsięwzięcie jest na wczesnym etapie procesu planowania i znaczenie problemów jest niejasne). ▪ warsztaty z ustalania zakresu, podczas których uczestnicy współpracują w ramach ustrukturyzowanego programu w celu określenia problemów, które mają być uwzględnione w procesie OOŚ (może to być szczególnie pomocne, jeśli problemy te są złożone i istnieje kilka grup zainteresowanych propozycjami; niezależny moderator może również pomóc w zapewnieniu sukcesu warsztatów).

W większości OOŚ można zastosować szereg różnych podejść, aby dopasować się do różnych rodzajów zaangażowanych organizacji i osób oraz do stopnia zainteresowania przedsięwzięciem. Jednak skuteczny proces konsultacji dotyczących ustalania zakresu będzie zazwyczaj przebiegał zgodnie z krokami przedstawionymi w poniższej ramce. Kroki będą musiały zostać omówione z właściwym organem z inicjatywy wykonawcy.

Ramka 15: Typowe dobre praktyki w zakresie konsultacji dotyczących ustalania zakresu

<ul style="list-style-type: none">
▪ Stworzenie listy organizacji i osób, które są zainteresowane przedsięwzięciem i aktualizowanie jej w miarę rozwoju przedsięwzięcia.
▪ Skontaktowanie się z każdą konsultowaną stroną, aby poprosić o pomoc w ustalaniu zakresu.
▪ Przesłanie im informacji o przedsięwzięciu w formie dobrze wykonanej ulotki lub broszury. Podanie danych kontaktowych w celu otrzymywania informacji i uwag.
▪ Szerokie udostępnienie ulotki w lokalnych ośrodkach (bibliotekach, urzędach miejskich, urzędach pocztowych); ewentualnie dostarczenie kopii do każdego domu i firmy w okolicy.
▪ Gromadzenie i analizowanie wszystkich odpowiedzi i uwzględnianie ich podczas planowania raportów OOŚ.
▪ Napisanie do każdego respondenta z podziękowaniem za pomoc i wyjaśnieniem, w jaki sposób uwzględniono jego uwagi.
▪ W razie potrzeby umówienie się na rozmowę telefoniczną lub spotkanie w celu omówienia poruszonych kwestii.
▪ Jeśli lokalne zainteresowanie jest duże, warto rozważyć zorganizowanie wystawy publicznej (w sali lub mobilnej przyczepie) lub spotkania społeczności, na którym zostanie zaprezentowane przedsięwzięcie, a personel będzie pod ręką, aby udzielić odpowiedzi na pytania.
▪ Jeśli istnieje kilka grup reprezentujących wspólny interes, warto rozważyć utworzenie specjalnego forum, na którym będzie się można z nimi regularnie spotykać.
▪ Jeśli proces OOŚ jest długotrwały, publikowanie regularnego biuletynu, aby na bieżąco informować konsultowane strony o tym, co się dzieje.
▪ Zawsze uwzględnianie opinii wyrażonych podczas konsultacji w Raplocie OOŚ.
--

Wszyscy uczestnicy zaangażowani w ustalanie zakresu powinni zostać poproszeni o przekazanie uwag na temat projektu przedsięwzięcia, jego potencjalnego wpływu na środowisko i łagodzenia jego skutków, a także wszelkich rozwiązań alternatywnych, które ich zdaniem powinny zostać zbadane. Ogół społeczeństwa jest również nieocenionym źródłem wiedzy lokalnej i poproszenie go o wszelkie posiadane informacje o okolicy oraz szczególnych problemach danego miejsca może być bardzo przydatne.

3.2.1 Podstawy skutecznych konsultacji dotyczących ustalania zakresu

Niezależnie od zastosowanej metody konsultacji ważne jest, aby:

- dostarczyć wystarczające informacje o przedsięwzięciu konsultowanym stronom, aby mogli zrozumieć, co jest proponowane i określić potencjalne problemy;
- wyjaśnić uczestnikom, że proces ustalania zakresu dotyczy wysłuchania i zrozumienia ich opinii, a nie sprzedania przedsięwzięcia;
- zapewnić konsultowanym stronom wystarczająco dużo czasu na udzielenie odpowiedzi na prośby o opinie i informacje;
- zapewnić konsultowane strony, że wszelkie opinie wyrażone przez nich na etapie ustalania zakresu nie uniemożliwią im zgłaszania dalszych uwag i ewentualnie zgłaszania sprzeciwu na późniejszym etapie procesu OOS;
- dopilnować, by wyrażone opinie były brane pod uwagę i widać było, że są brane pod uwagę podczas planowania i przygotowywania raportu OOS oraz by udzielono wyjaśnienia w przypadku niezastosowania się do zaleceń.

Chociaż dyrektywa tego nie wymaga, jednym ze skutecznych sposobów zapewnienia, że uczestnicy rozumieją, w jaki sposób uwzględniono ich poglądy, jest podsumowanie wyników procesu ustalania zakresu w raporcie OOS.

3.2.2 Ograniczenia konsultacji dotyczących ustalania zakresu

W przypadku niektórych szczególnie wrażliwych i poufnych przedsięwzięć lub takich, w przypadku których szerokie konsultacje mogą skutkować utratą przewagi konkurencyjnej, konieczne może być ograniczenie konsultacji wyłącznie do właściwego organu i ustawowych konsultowanych stron odpowiedzialnych za środowisko. Będzie to niedopuszczalne w systemach OOS, w przypadku których wcześniejsze zgłoszenie i ustalanie zakresu jest obowiązkowym etapem procesu OOS i ogólnie nie byłyby uznawane za dobrą praktykę. Jednak jeśli jest to możliwe, należy zaprosić organizacje nieustawowe i inne zainteresowane strony, w tym ogół społeczeństwa, do zgłaszania uwag jak najwcześniej na dalszych etapach oceny.

3.3 ETAP 3: W SKRÓCIE

- Dyrektywa określa minimalne wymagania dotyczące konsultacji, wymagając, aby władze odpowiedzialne za środowisko oraz władze lokalne i regionalne miały możliwość przedstawienia uwag na temat zakresu raportu OOS.
- W niektórych państwach członkowskich prawodawstwo dotyczące OOS rozszerza zakres konsultacji na wszystkie zainteresowane strony, w tym ogół społeczeństwa i chociaż w innych państwach nie jest to wymagane przez prawo, to pozostaje dobrą praktyką.
- Konsultacje w trakcie ustalania zakresu pomogą zapewnić, że wszystkie skutki, problemy, obawy, rozwiązania alternatywne i środki łagodzące, które zdaniem zainteresowanych stron powinny zostać uwzględnione w OOS, są brane pod uwagę.
- Wykonawca i specjaliści OOS powinni zawsze rozważyć, z jakiego rodzaju lokalnymi lub krajowymi organizacjami warto się skonsultować w przypadku konkretnego przedsięwzięcia.
- Aby skutecznie zaangażować inne zainteresowane strony i ogół społeczeństwa, informacje o procesie ustalania zakresu i wstępny projekt opinii o zakresie oceny powinny zostać podane do wiadomości publicznej. Po drugie, powinni one mieć możliwość przedstawienia swoich uwag. Ewentualnie można zorganizować osobiste spotkania w celu uzyskania ich opinii.

4 ETAP 4 – WYNIKI USTALANIA ZAKRESU: OPINIA/RAPORT DOTYCZĄCY ZAKRESU OCENY

4.1 TREŚĆ OPINII/RAPORTU DOTYCZĄCEGO ZAKRESU OCENY

W przypadkach, gdy ustalanie zakresu jest wymagane przez ustawodawstwo krajowe lub gdy wykonawca wniósł o opinię o zakresie oceny, w dyrektywie określono, że raport OOS musi być zgodny ze wskazówkami zawartymi w opinii o zakresie oceny. Chociaż w przeszłości okazało się to być dobrą praktyką, obecnie jest to formalny wymóg na mocy art. 5 ust. 1 dyrektywy.

Ramka 16: dyrektywa 2011/92/UE zmieniona dyrektywą 2014/52/UE

Art. 5 ust. 1.

Jeżeli wydano opinię [...] raport o oddziaływaniu na środowisko opiera się na tej opinii [...]

Celem ustalania zakresu jest określenie kwestii, które powinny zostać ujęte w raporcie OOS sporządzanym przez wykonawcę i przekazywanym właściwemu organowi, a w szczególności określenie kwestii, które są najważniejsze, tak aby mogły być wzięte pod uwagę bardziej szczegółowo. Ustalanie zakresu powinno zapewnić, by wszystkie istotne kwestie zostały określone i odpowiednio uwzględnione w raporcie OOS, a jednocześnie by niepotrzebne kwestie zostały pominięte.

Poprzez zbadanie najważniejszych aspektów opinia lub raport dotyczący zakresu oceny może pomóc, w ramach dobrych praktyk, w określeniu warunków raportu OOS i poziomu szczegółowości informacji niezbędnych do oceny; tym samym sugeruje również czas potrzebny na przygotowanie raportu OOS i jego możliwą długość.

Biorąc pod uwagę, że dyrektywa nie zawiera formalnych wymogów dotyczących treści opinii lub raportu dotyczącego zakresu, format i szczegółowość tych dokumentów będą się różnić. Jednak co do zasady opinia lub raport dotyczący zakresu oceny powinny określać treść i zakres informacji, które wykonawca ma przekazać właściwemu organowi. Przykłady treści opinii o zakresie oceny przedstawiono w ramce poniżej.

Ramka 17: Treść opinii o zakresie oceny: przykład

- Wstęp: kontekst i cel opinii o zakresie oceny.
- Opis lokalizacji.
- Opis wnioskowanego przedsięwzięcia inwestycyjnego:
  - cele i potrzeby przedsięwzięcia;
  - cechy fizyczne przedsięwzięcia (charakter, rozmiar, zagrożenie itp.).
- Ustalenie głównych znaczących skutków:
  - Opis metodyki ustalania zakresu.
  - Ustalenie wpływu na środowisko (dla każdego odpowiedniego elementu środowiska: np. jakość powietrza, dziedzictwo naturalne, woda itp.):
    - Wprowadzenie.
    - obecnie znany scenariusz odniesienia.
    - ustalone kluczowe skutki.
    - możliwe rozwiązania alternatywne.
    - metodologia dogłębnej oceny znaczenia skutków, która zostanie zastosowana w raporcie OOS.
    - możliwe środki łagodzące i kompensacyjne.
    - możliwe środki w zakresie monitorowania.
- Wnioski:
  - Podsumowanie.
  - Wstępny zakres wymagań dla raportu OOS.

Przygotowując opinię o zakresie oceny właściwe organy powinny wziąć pod uwagę wymogi dyrektywy dotyczące informacji, które wykonawca ma dostarczyć w raporcie OOS, zgodnie z art. 5 ust. 1 i załącznikiem IV do dyrektywy.

Ustalanie zakresu koncentruje się przede wszystkim na ustalaniu najbardziej znaczących skutków, które mają zostać poddane dogłębnej ocenie na późniejszym etapie oraz na ustalaniu zakresu i poziomu szczegółowości informacji, które mają być przedstawione w raporcie OOS; może jednak dotyczyć również innych dodatkowych kwestii. Poniższa ramka przedstawia wszystkie aspekty, które należy wziąć pod uwagę podczas ustalania zakresu/przygotowywania opinii/raportu dotyczącego zakresu oceny.

Ramka 18: Aspekty, które należy wziąć pod uwagę podczas ustalania zakresu

- badania podstawowe wymagane do zrozumienia obecnego stanu środowiska;
- wszelkie specjalne wymagania dotyczące badań podstawowych i ich zasięgu geograficznego lub terminów, np. z powodu sezonowych zmian fauny i flory;
- rodzaje rozwiązań alternatywnych, które należy rozważyć;
- poziom szczegółowości wymaganych badań;
- metody, które mają zostać zastosowane, aby przewidzieć rozmiar oddziaływania na środowisko;
- kryteria, według których należy oceniać znaczenie skutków;
- rodzaje środków łagodzących, które należy rozważyć;
- organizacje, z którymi należy się konsultować podczas oceny oddziaływania na środowisko;
- członkostwo i zarządzanie ekspertami lub zespołem ekspertów, którzy przygotowują raport OOS;
- plan pracy i zasoby do oceny oddziaływania na środowisko.
- w przypadku przedsięwzięć, które wymagają zarówno OOS, jak i odpowiedniej oceny (AA), możliwość usprawnienia procedur ustalania zakresu należy uznać za dobrą praktykę (zob. załącznik do niniejszych wytycznych dotyczący powiązań z innymi instrumentami unijnymi).

W większości przypadków struktura opinii lub raportu dotyczącego zakresu oceny powinna być podobna do struktury raportu OOS, ale jego treść będzie znacznie mniej szczegółowa. Ponadto opinia lub raport dotyczący zakresu oceny może być również wykorzystany w późniejszym przeglądzie raportu OOS, aby sprawdzić, czy kwestie uznane na początku procesu OOS za istotne zostały uwzględnione.

W poniższych sekcjach przedstawiono niektóre zalecenia dla właściwego organu i wykonawcy dotyczące sposobu uwzględnienia niektórych aspektów wymienionych powyżej podczas przygotowywania opinii lub raportu dotyczącego zakresu oceny.

W szczególności zapewniono pewne narzędzia metodologiczne, aby pomóc właściwemu organowi i wykonawcy odpowiedzieć na kilka wstępnych pytań na etapie ustalania zakresu, na które będą później systematycznie odpowiadać podczas przygotowywania raportu OOS (zob. „Wytyczne dotyczące przygotowania raportu OOS” tej serii). Wstępne pytania są następujące:

- Jakie skutki może powodować przedsięwzięcie w środowisku?
- Które z tych skutków mogą być znaczące i dlatego wymagają szczególnej uwagi w raporcie OOS?
- Jakie rozwiązania alternatywne i środki łagodzące należy wziąć pod uwagę podczas opracowywania propozycji przedsięwzięcia?
- Jakie źródła danych są dostępne do oceny oddziaływania na środowisko?
- Jakie środki w zakresie monitorowania należy wziąć pod uwagę?

4.1.1 Etap 4a – Określenie znaczącego wpływu

Pomoc w postaci list kontrolnych

Skutki w środowisku można scharakteryzować jako oddziaływania między niektórymi cechami przedsięwzięcia a niektórymi cechami otaczającego środowiska. Celem listy kontrolnej w części C niniejszych wytycznych jest pomoc w ustaleniu takich oddziaływań.

Część 1 listy kontrolnej – „Pytania dotyczące cech przedsięwzięcia” – zawiera wykaz możliwych cech przedsięwzięcia, które mogą powodować skutki środowiskowe. Zachęca się użytkownika, aby najpierw rozważył, czy oczekuje się, że przedsięwzięcie będzie obejmować którekolwiek z działań lub funkcji wymienionych na liście kontrolnej, a następnie udzielił odpowiedzi wybierając jedną z trzech podanych w kolumnie 2.:

- Tak – jeżeli działanie prawdopodobnie wystąpi;
- Nie – jeśli działanie prawdopodobnie nie wystąpi;
- ? – jeśli nie ma pewności, czy działanie wystąpi.

Jeśli odpowiedź na którekolwiek pytanie brzmi „tak”, użytkownik rozważa, na jakie cechy otaczającego środowiska może mieć wpływ to działanie.

Druga część listy kontrolnej – „Cechy środowiska przedsięwzięcia” – ma pomóc użytkownikowi w przemyśleniu tego etapu. Wyniki można wprowadzić w kolumnie 3. pierwszej listy kontrolnej, tworząc wykaz wszystkich potencjalnych skutków przedsięwzięcia.

Informacje dotyczące środowiska przekazane przez wykonawcę właściwym organom muszą uwzględniać wszystkie skutki wymienione na tej liście kontrolnej. Jednak zwykle zasoby są ograniczone, dlatego ważne jest, aby ocena informacji dotyczących środowiska koncentrowała się na kwestiach istotnych dla podejmowania decyzji odnośnie przedsięwzięcia, a nieobciążonych nieistotnymi szczegółami dotyczącymi mniej istotnych kwestii.

Określenie, co jest ważne na etapie ustalania zakresu, może być jednak trudne, ponieważ wymaga podjęcia decyzji odnośnie tego, co może być znaczące, przed podjęciem jakiegokolwiek szczegółowej oceny skutków środowiskowych przedsięwzięcia.

Pojęcie „znaczących skutków”

Chociaż znaczące skutki przedsięwzięcia w środowisku prawdopodobnie zostały już uwzględnione na etapie preselekcji OOS (zob. „Wytyczne dotyczące preselekcji” tej serii), to właściwy organ lub wykonawca musi zapewnić lepszy wgląd w to, jakie oddziaływanie jest naprawdę znaczące, musi zostać uwzględnione i poddane dalszej ocenie w raporcie OOS podczas ustalania zakresu.

Ocena znaczących skutków (lub oddziaływania) jest podstawową koncepcją dyrektywy OOS. Ogranicza ona rozważanie skutków lub oddziaływania, jakie przedsięwzięcie może mieć na środowisko, do tych, które są znaczące lub na tyle ważne, że warto jest ponieść koszty oceny, przeglądu i podejmowania decyzji. Chociaż pojęcie znaczących skutków jest przywoływane w dyrektywie OOS kilkakrotnie (patrz ramka poniżej), nie podano jego jasnej definicji, a znaczenie należy oceniać w świetle szczególnych okoliczności przedsięwzięcia.

Ramka 19: dyrektywa 2011/92/UE zmieniona dyrektywą 2014/52/UE

Art. 2 ust. 1.

1. Państwa członkowskie przyjmują wszystkie niezbędne środki, aby zapewnić podleganie przedsięwzięć mogących powodować znaczące skutki w środowisku, między innymi z powodu ich charakteru, rozmiarów lub lokalizacji, wymogowi uzyskania zezwolenia na inwestycję i oceny w odniesieniu do ich skutków, przed udzieleniem zezwolenia.

Art. 3 ust. 1.

1. Ocena oddziaływania na środowisko polega na właściwym określeniu, opisanie i ocenie, dla każdego indywidualnego przypadku, bezpośredniego i pośredniego znaczącego wpływu przedsięwzięcia na szereg czynników.

Art. 5 ust. 1.

1. Wykonawca dostarcza w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko przynajmniej:

a) opis ewentualnego znaczącego wpływu przedsięwzięcia na środowisko.

Załącznik IV ust. 5 zawiera dalsze rozszerzenie, wymieniając rodzaje źródeł/czynników, które mogą mieć prawdopodobny znaczący wpływ.

Chociaż pojęcie „znaczących skutków” pozostaje w dużej mierze nieokreślone, są z nim powiązane pewne wspólne cechy, jak pokazano w ramce poniżej.

Ramka 20: Pojęcie „znaczących skutków”

Ocena znaczenia opiera się na świadomych osądach ekspertów odnośnie tego, co jest ważne, pożądane lub akceptowalne w odniesieniu do zmian wywołanych przez dane przedsięwzięcie. Osądy te są względne i zawsze należy je rozumieć w kontekście:

- Są *zależne od wartości*: podczas gdy osądy są w większości przypadków oparte na danych naukowych (np. dotyczących rodzaju badanego oddziaływania), są one do pewnego stopnia subiektywne, ponieważ są opinią jednej osoby lub zespołu specjalistów. Osądy ekspertów różnią się w zależności od perspektywy (uznanie prawne lub instytucjonalne, uznanie polityczne lub publiczne), uznawanej za ważną z ich punktu widzenia.
- Są *zależne od kontekstu*: osądów dokonuje się w społeczno-kulturowym, ekonomicznym i politycznym kontekście przedsięwzięcia. Dogłębne zrozumienie czynników kontekstowych (np. lokalnych warunków ekologicznych, społecznych i kulturowych, osądów w powiązanych obszarach decyzyjnych), które mogą mieć wpływ na znaczenie osądów, jest niezbędne przy określaniu skutków przedsięwzięcia w środowisku.

Obecnie nie ma konsensusu międzynarodowego wśród specjalistów OOS co do jednego lub wspólnego podejścia do oceny znaczenia skutków. To zrozumiałe, biorąc pod uwagę fakt, że pojęcie znaczenia różni się w różnych kontekstach politycznych, społecznych i kulturowych, z którymi związane jest przedsięwzięcie.

Niemniej jednak określenie znaczenia skutków może się znacznie różnić w zależności od podejścia i metod wybranych do oceny. Wybór odpowiednich procedur i metod dla każdego osądu różni się w zależności od cech przedsięwzięcia. W celu ustalenia, przewidywania i ocenienia znaczenia oddziaływania można zastosować kilka metod, zarówno ilościowych, jak i jakościowych.

Zgodnie z dobrą praktyką wszystkie metody oceny powinny określać jasne progi lub kryteria określania, czy oddziaływanie jest znaczące, w oparciu o charakterystykę oddziaływania, w jasny i jednoznaczny sposób, który będzie w stanie zrozumieć każdy czytający raport OOS.

Metodologia: progi znaczenia

Znaczące oddziaływanie można określić za pomocą progów, aby zrozumieć stopień zmian w środowisku przyjmującym. Próg można zdefiniować jako normę ilościową lub jakościową, na podstawie której można określić znaczenie danego wpływu na środowisko. Progi na ogół opierają się na wiedzy naukowej i są często uwzględniane w normach regulacyjnych.

Progi mogą pomóc w określeniu znaczenia wpływu na środowisko, ale niekoniecznie są pewne. Podczas gdy łatwo jest określić ilościowo jak wypadają niektóre skutki na podstawie norm prawnych lub naukowych (takich jak zmiany natężenia ruchu lub poziomy hałasu), to w przypadku innych, takich jak siedliska dzikich zwierząt, trudno jest to określić ilościowo i należy polegać na opisach jakościowych. W każdym przypadku progi powinny opierać się na wymaganiach prawnych lub standardach naukowych, które wskazują punkt, w którym dany wpływ na środowisko staje się znaczący.

Jeśli nie są dostępne żadne przepisy ani standardy naukowe, specjaliści OOS mogą ocenić znaczenie oddziaływania w bardziej subiektywny sposób, stosując metodę analizy opierającej się na licznych kryteriach.

Metodologia: analiza opierająca się na licznych kryteriach

Powszechnym podejściem stosowanym w OOS jest zastosowanie analizy opierającej się na licznych kryteriach. Typowe kryteria stosowane do oceny znaczenia obejmują rozmiar przewidywanego skutku i wrażliwość środowiska przyjmującego:

- **Rozmiar** uwzględnia cechy zmiany (terminy, skalę, wielkość i czas trwania oddziaływania), która prawdopodobnie wpłynęłaby na docelowy element w wyniku wnioskowanego przedsięwzięcia.
- **Wrażliwość** rozumiana jest jako podatność środowiska przyjmującego na zmiany, w tym jego zdolność do dostosowania się do zmian, jakie mogą przynieść przedsięwzięcia.

„Rozmiar” i „wrażliwość” stosowane są jako wskaźniki dla szerokiego zakresu różnych czynników; te dwa kryteria, ich elementy i praktyczne przykłady przedstawiono w poniższej ramce.

Ramka 21: Kryteria oceny znaczenia		
Kryteria	Elementy kryteriów	Opis i przykłady
Wrażliwość środowiska przyjmującego	Istniejące przepisy i wytyczne (prawo, programy, wskazówki, podział na strefy)	Na obszarze oddziaływania istnieją określone elementy, które posiadają pewien poziom ochrony na mocy prawa lub innych przepisów (np. zakaz zanieczyszczania wód podziemnych i obszarów Natura 2000) lub których wartość ochronną zwiększają programy lub zalecenia (np. krajobrazy oznaczone jako cenne w skali kraju). Elementy wymienione w dyrektywie (art. 3 i zał. IV ust. 4) to: ludność i zdrowie ludzkie, różnorodność biologiczna, grunty, gleby, wody, powietrze i klimat, dobra materialne, dziedzictwo kulturowe i krajobraz.
	Wartość elementu dla społeczeństwa (walory rekreacyjne, walory przyrodnicze, liczba osób dotkniętych)	W zależności od rodzaju oddziaływania może dotyczyć wartości ekonomicznych (np. zaopatrzenie w wodę), społecznych (np. krajobraz czy rekreacja) lub przyrodniczych (np. siedlisko przyrodnicze).
	Podatność na zmiany (zdolność tolerowania zmian, liczba wrażliwych celów)	Podatność na zmianę opisuje, w jakim stopniu element jest podatny na wpływ lub zostaje uszkodzony w wyniku zanieczyszczenia lub innych zmian w jego środowisku. Na przykład cichy obszar jest bardziej podatny na narastający hałas niż obszar z przemysłowym hałasem tła.
Rozmiar oddziaływania	Intensywność i kierunek	Intensywność opisuje fizyczny wymiar rozwoju, a kierunek określa, czy wpływ jest negatywny („-”) czy pozytywny („+”). W zależności od rodzaju oddziaływania intensywność można często zmierzyć z pomocą różnych jednostek fizycznych i porównać z wartościami odniesienia, takimi jak decybel (dB) w przypadku dźwięku.
	Zasięg przestrzenny (obszar geograficzny)	Zasięg przestrzenny opisuje zasięg geograficzny obszaru oddziaływania lub zakres, w jakim można zaobserwować skutek.
	Czas trwania (odwracalność, terminy, okresowość i regularność)	Czas trwania określa długość czasu, w którym można zaobserwować oddziaływanie, a także uwzględnić inne powiązane kwestie, takie jak terminy i okresowość.
<p>Scottish Natural Heritage, Podręcznik dotyczący ocen oddziaływania na środowisko: wytyczne dla właściwych organów, stron konsultowanych i innych stron uczestniczących w procesie oceny oddziaływania na środowisko w Szkocji; Projekt IMPERIA, dostępny pod adresem: https://www.jyu.fi/bioenv/en/divisions/ymp/research/imperia-Project.</p>		

Opisanie oddziaływania pod kątem powyższych kryteriów zapewnia spójną i systematyczną podstawę do porównania i zastosowania oceny eksperckiej.

Odpowiedzi na pytania zawarte w listach kontrolnych cech przedsięwzięcia i jego środowiska (patrz część C) dostarczą wystarczających informacji do opisanego wrażliwości środowiska narażonego na oddziaływanie i rozmiaru oddziaływania przedsięwzięcia. Ponadto odpowiedzenie na następujące pytania pomoże określić znaczenie oddziaływania:

Ramka 22: Pytania do oceny znaczenia oddziaływania

- Czy istnieje ryzyko naruszenia norm środowiskowych?
- Czy wpływ obejmie wiele osób?
- Czy wpływem zostanie dotkniętych wiele receptorów innego rodzaju (fauna i flora, przedsiębiorstwa, obiekty)?
- Czy przedsięwzięcie będzie mieć wpływ na cenne lub rzadkie cechy lub zasoby?
- Czy istnieje ryzyko wywarcia wpływu na tereny, obszary i cechy chronione?
- Czy trudno będzie uniknąć danego wpływu, zmniejszyć go, naprawić lub zrekompensować?
- Czy nastąpi duża zmiana warunków dotyczących środowiska?
- Czy nowe funkcje będą wykraczać poza skalę istniejącego środowiska?
- Czy skutek będzie niespotykany na danym obszarze lub szczególnie złożony?
- Czy skutek będzie obejmował duży obszar?
- Czy istnieje jakakolwiek możliwość wpływu transgranicznego?
- Czy skutek będzie utrzymywał się przez długi czas?
- Czy skutek będzie trwały czy tymczasowy?
- Czy oddziaływanie będzie ciągłe czy okresowe?
- Jeśli okresowe, czy będzie występować raczej często, czy rzadko?
- Czy oddziaływanie będzie nieodwracalne?

Następnym krokiem po opisanu wrażliwości środowiska i rozmiaru oddziaływania jest ustalenie skali i wagi tych dwóch kryteriów za pomocą macierzy, aby określić, jak znaczące będzie przewidywane oddziaływanie. Poniżej przedstawiono dwa przykłady macierzy.

Ramka 23: Przykład skali wrażliwości środowiska przyjmującego

Duża	Duże znaczenie i rzadkość, skala krajowa, ograniczona zdolność zastąpienia i mały potencjał dostosowania się do proponowanej formy zmiany
Średnia	Średnie znaczenie i rzadkość, skala krajowa i ograniczona zdolność zastąpienia. Środowisko przyjmujące ma pewną tolerancję dla proponowanej zmiany pod warunkiem odpowiedniego zaprojektowania i łagodzenia
Mała	Małe lub średnie znaczenie i rzadkość, skala lokalna. Środowisko przyjmujące toleruje proponowaną zmianę, z zastrzeżeniem odpowiedniego zaprojektowania i łagodzenia

Ramka 24: Przykład skali rozmiaru oddziaływania

Znaczny	Utrata zasobów i/lub jakości i integralności zasobów na znacznym obszarze; poważna zmiana/uszkodzenie kluczowych cech lub elementów przez ponad 2 lata
Umiarkowany	Utrata zasobów, ale bez negatywnego wpływu na integralność na znacznym obszarze; częściowa utrata/uszkodzenie kluczowych cech lub elementów przez ponad 6 miesięcy, ale krócej niż 2 lata
Nieznacznym	Pewna wymierna zmiana w cechach, jakości lub podatności; niewielka utrata lub zmiana jednej (być może kilku) kluczowej cechy lub elementu

Te dwie macierze dotyczące wrażliwości i rozmiaru można połączyć, aby stworzyć prostą macierz znaczenia, jak pokazano w poniższej tabeli.

Ramka 25: Ocena znaczenia

Rozmiar oddziaływania	Wrażliwość środowiskowa		
	Duża	Średnia	Mała
Znaczny	Duże	Duże	Umiarkowane
Umiarkowany	Duże	Umiarkowane	Nieznacznym
Nieznacznym	Umiarkowane	Nieznacznym	Nieistotne

Oddziaływanie jest klasyfikowane indywidualnie pod względem znaczenia na podstawie wrażliwości środowiska i rozmiaru zmiany: duża wrażliwość środowiska i duży rozmiar zmian spowodowałyby duże znaczenie oddziaływania. Konstrukcja macierzy dla określania wagi znaczenia skutków powinna być

dostosowana do indywidualnych przypadków.

O ile rozmiar określany jest poprzez przewidywanie empiryczne, wrażliwość wiąże się z bardziej subiektywnymi ocenami dotyczącymi tego, jak dany element środowiska jest oceniany w społeczeństwie. Przy przypisywaniu różnej wagi kryteriom wymagana jest zatem pewna swoboda eksperta.

Ocena przyszłego oddziaływania przedsięwzięcia może obejmować różne niewiadome. Gdy nie ma pewności co do środowiska przyjmującego, do oceny znaczących skutków można zastosować podejście bardziej oparte na ryzyku. Podejście to bierze pod uwagę prawdopodobieństwo, że oddziaływanie wystąpi w przyszłości, jak również rozmiar i wrażliwość środowiska przyjmującego.

Możliwość i pewność to dwa aspekty prawdopodobieństwa:

Ramka 26: Aspekty prawdopodobieństwa	
Możliwość	Przykład
Możliwość wystąpienia oddziaływania może wahać się od pewności do odległej możliwości. Czy istnieje duża możliwość wystąpienia oddziaływania?	Wypadek w elektrowni może mieć katastrofalne skutki dla środowiska, ale możliwość jego wystąpienia może być bardzo mała. Zwykle kwestia ta jest związana z niepewnością co do przyszłych warunków i wpływów zewnętrznych.
Pewność osoby oceniającej co do osądów dotyczących wrażliwości lub wartości środowiska przyjmującego. Na ile jestem pewien/pewna wartości przypisywanej elementowi, który może zostać dotknięty?	Potencjał znalezienia znaczących wykopalisk archeologicznych jest niski; w związku z tym znaczące skutki (dla tego elementu) są mało prawdopodobne. Zazwyczaj kwestia ta wiąże się z oceną nieprecyzyjności związanej z oceną; na przykład z powodu braku podstawowych informacji i nieprecyzyjnych modeli.

Artykuł IEMA Quality Mark: „Jakie zmiany to powoduje” – prawdopodobieństwo i rola w określaniu znaczenia wpływu; Narzędzie ARVI opracowane w ramach projektu IMPERIA.

Opinia lub raport dotyczący zakresu oceny powinny jasno określać względy metodologiczne i uzasadnienie wstępnych osądów ekspertów dotyczących znaczenia ustalonego oddziaływania, tak aby inni mogli dostrzec wagę przypisaną różnym czynnikom i zrozumieć uzasadnienie oceny.

Chociaż opinia ekspertów ma zasadnicze znaczenie dla określenia znaczenia oddziaływania, ważne jest, aby postarali się oni, by proces określania znaczenia wpływu był bardziej przejrzysty, otwarty na uwagi i wkład społeczeństwa oraz aby uwzględniali różne punkty widzenia zainteresowanych stron na temat wartości jaką przypisują do konkretnego elementu środowiska i ich rozumienia znaczenia podczas przeprowadzania analizy opierającej się na licznych kryteriach (zob. sekcja na temat konsultacji dotyczących ustalania zakresu).

4.1.2 Etap 4b – Określenie rozwiązań alternatywnych i środków łagodzących

Rozwiązania alternatywne to zasadniczo różne sposoby, w jakie wykonawca może w sposób wykonalny osiągnąć cele przedsięwzięcia, na przykład wykonując inny rodzaj działania, wybierając alternatywną lokalizację lub przyjmując inną technologię lub projekt przedsięwzięcia. Rozwiązania alternatywne mogą w końcu stać się częścią ostatecznego projektu przedsięwzięcia lub jego metod budowy lub eksploatacji w celu uniknięcia, zmniejszenia lub naprawienia skutków w środowisku.

Chociaż pełne badanie rozwiązań alternatywnych musi zostać przeprowadzone w ramach przygotowania raportu OOŚ (zob. „Wytyczne dotyczące przygotowania raportu OOŚ” tej serii), często dobrą praktyką jest określenie wstępnych rozwiązań alternatywnych na etapie ustalania zakresu. Najlepiej, aby

rozwiązania alternatywne były określane możliwie jak najwcześniej w procesie opracowywania przedsięwzięcia, gdy nadal istnieje możliwość zmiany. Wczesne określenie rozwiązań alternatywnych może również umożliwić bardziej efektywne gromadzenie danych.

Dlatego rozwiązania alternatywne i środki łagodzące mogą obejmować różne aspekty, począwszy od wysokiego poziomu po bardzo szczegółowe aspekty projektu przedsięwzięcia. W poniższej ramce przedstawiono różne rodzaje rozwiązań alternatywnych, które można rozważyć:

Ramka 27: Rodzaje rozwiązań alternatywnych i środków łagodzących

Rozwiązania alternatywne i środki łagodzące mogą obejmować różne aspekty, począwszy od bardzo ogólnych po szczegółowe aspekty projektu przedsięwzięcia:

- Alternatywne strategie, np. w celu zarządzania popytem lub zmniejszenia strat, zamiast przygotowywania nowego zasobu;
- Alternatywne miejsca lub trasy dla całego przedsięwzięcia lub jego części;
- Alternatywne technologie i surowce, np. budowa elektrowni z turbiną gazową o cyklu łączonym zamiast elektrowni węglowej;
- Alternatywne układy lub projekty, np. zlokalizowanie hałaśliwych działań z dala od wrażliwych elementów lub zastąpienie jednego dużego komina emisji zanieczyszczeń gazowych dwoma mniejszymi;
- Alternatywne środki środowiskowe, np. budowa zielonego mostu (jest to rozwiązanie strukturalne, dzięki któremu zwierzęta mogą bezpiecznie przekraczać ludzkie budowy i bariery) w celu zapewnienia bezpiecznego przejścia dla dzikich zwierząt przez autostradę, zamiast tworzenia siedliska kompensacyjnego.

Ramka poniżej przedstawia przydatną listę, o której należy pamiętać, rozważając różne rodzaje rozwiązań alternatywnych i środków łagodzących, które wykonawca powinien wziąć pod uwagę już na etapie ustalania zakresu.

Ramka 28: Punkty, które należy wziąć pod uwagę przy określaniu rozwiązań alternatywnych i środków łagodzących podczas ustalania zakresu

- Środki mające na celu zarządzanie popytem na towary lub usługi.
- Środki mające na celu ochronę zasobów lub ograniczenie ich marnotrawienia.
- Różne podejścia do zaspokajania popytu.
- Lokalizacje lub trasy.
- Procesy lub technologie.
- Metody pracy.
- Plany i układy miejsca.
- Projektowanie konstrukcji.
- Rodzaje i źródła materiałów.
- Specyfikacje produktów.
- Harmonogram budowy, eksploatacji i wycofania z eksploatacji, w tym każdy etap przedsięwzięcia.
- Daty rozpoczęcia i zakończenia.
- Rozmiar miejsca lub obiektu.
- Poziom produkcji.
- Odpowiedzialność za realizację.
- Kontrola zanieczyszczeń.
- Ustalenia dotyczące usuwania odpadów, w tym recyklingu, odzysku, ponownego użycia i ostatecznego usuwania.
- Ustalenia dotyczące dostępu i tras do miejsca i z niego.
- Obiekty pomocnicze.
- Metody i systemy zarządzania.
- Obowiązki i procedury w zakresie zarządzania środowiskowego.
- Zatrudnienie i szkolenie personelu.
- Monitorowanie i plany awaryjne.
- Ustalenia dotyczące likwidacji, przywrócenie do stanu poprzedniego i przyszłe zastosowanie.
- Scenariusz „zerowy” lub rozwiązanie alternatywne podjęcia minimalnych działań.

4.1.3 Etap 4c – Gromadzenie danych

Wydając opinię lub raport dotyczący zakresu oceny wykonawca i specjalista powinni być świadomi, jakie dane mogą być gromadzone podczas przygotowywania raportu OOŚ. Dane powinni

gromadzić i interpretować odpowiedni eksperci, a w przypadku korzystania z danych technicznych, należy je zweryfikować pod kątem dokładności interpretacji istotności. Jeżeli wewnętrzni eksperci są niedostępni, należy skorzystać z usług specjalistów zewnętrznych. Ekspertów można również wyszukiwać na poziomie lokalnym, zakładając, że lokalne społeczności mogą posiadać odpowiednią wiedzę.

Znalezienie danych może okazać się trudne; w niektórych przypadkach można zastosować wskaźniki orientacyjne, pomagające określić stan środowiska. Przykładowo, sytuację braku danych z monitorowania jakości środowiska z obszaru miejskiego można rozwiązać zastępując je danymi przedstawiającymi tendencje w natężeniu ruchu w czasie, lub emisji ze źródeł stacjonarnych. Założenia dotyczące stanu środowiska można opracować korzystając z innych dostępnych źródeł i wykorzystać je do oceny istotności wpływu na środowisko. Dane można również gromadzić na podstawie innych przepisów UE – na przykład należy ustanowić program monitorowania, który może być innym źródłem danych na podstawie dyrektywy siedliskowej, dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej lub ramowej dyrektywy wodnej (patrz załącznik do niniejszych wytycznych dotyczący powiązań z innymi instrumentami unijnymi).

Specjaliści OOS powinni mieć świadomość istnienia różnic w źródłach danych w zależności od przypadku, w tym, że dane najbardziej techniczne lub kompleksowe gromadzenie danych może nie być najlepszym rozwiązaniem. W niektórych przypadkach, badania literatury mogą okazać się bardziej efektywne niż badania terenowe, a Google Earth może być równie dobrym źródłem danych, co płatne zdjęcia satelitarne.

W wielu państwach członkowskich dane są gromadzone na poziomie krajowym lub regionalnym i obejmują nie tylko dane OOS, ale także z innych ocen wpływu na środowisko i mechanizmów monitorowania. Praktykę tą popierają również inne wytyczne na poziomie UE (np. Komisja Europejska, 2016, Wytyczne dotyczące optymalizacji ocen środowiskowych przeprowadzanych na mocy art. 2 ust. 3 dyrektywy w sprawie ocen oddziaływania na środowisko – zob. pełne odniesienie w załączniku do niniejszych wytycznych dotyczącym innych odpowiednich wytycznych i narzędzi). Bazy danych pozwalają przyspieszyć proces opracowywania ocen wpływu na środowisko. Często aktualizowane bazy danych ułatwią również prowadzenie konsultacji transgranicznych i ustalanie powiązań pomiędzy strategicznymi ocenami oddziaływania na środowisko a ocenami na poziomie przedsięwzięcia. Specjaliści OOS powinni zawsze sprawdzać w pierwszej kolejności, przed rozpoczęciem gromadzenia danych na potrzeby scenariusza odniesienia, jakie instytucje funkcjonują na miejscu, i jakie dane są dostępne. Ponadto art. 5 ust. 4 dyrektywy OOS nakłada na państwa członkowskie wymóg zapewnienia w razie konieczności, by organy posiadające stosowne informacje udostępniły te informacje wykonawcy. Oznacza to, że wykonawca powinien móc w prosty sposób uzyskać informacje od różnych właściwych organów i otrzymać wytyczne od właściwego organu.

Niektóre typowe źródła informacji stosowane do gromadzenia danych dla ustalania zakresu zostały wymienione poniżej:

- krajowe/regionalne bazy danych z poprzednich OOS;
- dane zgromadzone na mocy innych przepisów unijnych (zwłaszcza dyrektywy SOOS i dyrektywy INSPIRE);
- unijne i inne międzynarodowe bazy danych (patrz ramka poniżej);
- eksperci na poziomie lokalnym/Wspólnoty; oraz
- badania podstawowe przeprowadzone przez kompetentnych ekspertów.

Ramka 29: Przykłady baz danych dotyczących środowiska na poziomie ponadnarodowym

Ogólne bazy danych

- Komisja Europejska – baza danych Eurostat;
- Europejska Agencja Środowiska (w tym emisje krajowe, woda, pokrycie terenu itp.);
- Europejska Sieć Informacji i Obserwacji Środowiska (EIONET);
- Copernicus (poprzednio Globalny Monitoring Środowiska i Bezpieczeństwa);
- Infrastruktura informacji przestrzennej we Wspólnocie Europejskiej (INSPIRE);
- Baza danych środowiskowych ONZ (United Nations Environmental Data Explorer).

Zbiory danych dotyczące różnorodności biologicznej i zmian klimatu

- Europejski system informacji o różnorodności biologicznej (BISE);

- Światowa sieć informacji o różnorodności biologicznej (GBIF);
- Baza sieci Natura 2000;
- Sprawozdawczość w ramach dyrektywy siedliskowej i dyrektywy ptasiej;
- Wspólna baza danych o wyznaczonych obszarach (CDDA) administrowana przez Europejską Agencję Środowiska;
- Oceny ekosystemów (MAES);
- Grupa ds. obserwacji ziemi w ramach sieci obserwacji różnorodności biologicznej (GEO BON);
- EuMon (gatunki i siedliska o szczególnym znaczeniu dla Wspólnoty);
- Centrum dystrybucji danych IPCC.

Zbiory danych o wodach i wodach morskich

- Europejski system informacji wodnej (WISE);
- Europejska sieć informacji i obserwacji środowiska morskiego (EMODNET);
- Europejski system informacji morskiej (EMIS);
- Europejski Atlas Mórz.

Zbiory danych chemicznych i przemysłowych

- Rejestracja, ocena, udzielanie zezwoleń i stosowane ograniczenia w zakresie chemikaliów (REACH);
- System zgłaszania poważnych awarii (MARS);
- Wspólnotowe Centrum Dokumentacji Ryzyka Przemysłowego (CDCIR);
- Europejski Rejestr Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń (ePRTR).

4.1.4 Etap 4d – Środki w zakresie monitorowania

Środki w zakresie monitorowania mają być zaproponowane w raporcie OOS i mogą zostać wdrożone w celu monitorowania rozwoju przedsięwzięcia, w tym ustalonych skutków w środowisku, zapewnienia realizacji działań łagodzących lub określenia wcześniej nieustalonych negatywnych skutków. Środki w zakresie monitorowania są obowiązkowe w przypadku przedsięwzięć, dla których w ramach OOS ustalono znaczące skutki w środowisku.

Warto wziąć pod uwagę środki w zakresie monitorowania już na etapie określania zakresu, jako że specjaliści będą musieli zapewnić odpowiedni zakres raportu OOS pozwalający na opracowanie takich środków. Środki w zakresie monitorowania mogą być opracowywane bezpośrednio dla danego przedsięwzięcia lub też mogą wynikać z innych wymogów – przepisów unijnych lub krajowych regulujących funkcjonowanie przedsięwzięcia, wymogów w zakresie finansowania lub innych źródeł. Ważne jest – co stanowi również wymóg dyrektywy – niepowielanie lub spójność w działaniach w zakresie monitorowania. Więcej informacji na temat opracowywania środków w zakresie monitorowania można znaleźć w „Wytocznych dotyczących przygotowania raportu OOS” z tej serii.

Poniżej znajduje się kilka praktycznych propozycji, które wykonawcy i specjaliści OOS mogą wziąć pod uwagę podczas projektowania środków w zakresie monitorowania i które można uwzględnić już podczas określania zakresu:

- Środki w zakresie monitorowania powinny być wystarczająco szczegółowe, aby umożliwić ich prawidłowe wdrożenie – parametry, częstotliwość, metody, obowiązki i zasoby powinny być określone z wyprzedzeniem.
- Organy wydające zezwolenie na inwestycję powinny być przekonane, że wyniki monitorowania zostaną ocenione przez odpowiednie organy, z podaniem nazwy takiego organu w razie potrzeby (można tego dokonać w drodze wrywkowej kontroli). Zamiast zapewniania monitorowania dla każdego przedsięwzięcia z osobna, środki mogą być koordynowane na wyższym poziomie (w zależności od przedsięwzięcia może się to odbywać poprzez różne fora, takie jak plany gminne, SOOS lub mniej formalnie). Może to obejmować stworzenie bazy danych w celu skrócenia czasu spędzanego na szeroko zakrojonych badaniach terenowych i ułatwienia przyszłych ocen oddziaływania dla podobnych przedsięwzięć. Taka baza danych byłaby również ściśle powiązana z monitorowaniem wyników trwających przedsięwzięć.
- W rozsądnym zakresie, środki w zakresie monitorowania powinny być zdolne do ustalania wszelkich nieprzewidzianych negatywnych skutków, co oznacza, że powinny uwzględniać stan

dotkniętego środowiska, jak również określone oddziaływanie (np. emisje, wykorzystanie zasobów) spowodowane przez przedsięwzięcie.

- Wyniki monitorowania powinny zostać udostępnione właściwym organom i społeczeństwu.

4.2 ETAP 4: W SKRÓCIE

- W przypadku, gdy ustalanie zakresu jest wymagane przez ustawodawstwo krajowe lub gdy wykonawca wniósł o opinię o zakresie oceny, w dyrektywie określono, że raport OOŚ musi być zgodny ze wskazówkami opinii o zakresie oceny.
- Dyrektywa nie zawiera formalnych wymogów dotyczących treści opinii lub raportu dotyczącego zakresu oceny. Co do zasady powinna ona jednak obejmować warunki raportu OOŚ oraz poziom szczegółowości informacji koniecznych do oceny i wskazówki, a także szacować czas potrzebny na przygotowanie raportu OOŚ oraz jego możliwą długość.
- Ustalanie zakresu koncentruje się przede wszystkim na określeniu najbardziej znaczących skutków, które należy ocenić, ale może również obejmować wstępnie inne dodatkowe kwestie; obejmują one: rodzaje rozwiązań alternatywnych, które należy rozważyć; metody stosowane do przewidywania rozmiaru skutków w środowisku; kryteria, według których należy oceniać znaczenie skutków; oraz rodzaje środków łagodzących i środków w zakresie monitorowania, które należy wziąć pod uwagę.

CZĘŚĆ C – LISTA KONTROLNA USTALANIA ZAKRESU

PYTANIA DOTYCZĄCE CECH PRZEDSIĘWZIĘCIA

Nr	Pytania, które należy wziąć pod uwagę podczas ustalaniu zakresu	Tak/Nie/?	Na jakie cechy środowiska może oddziaływać przedsięwzięcie i w jaki sposób?	Czy oddziaływanie może być znaczące? Dlaczego?
1. Czy budowa, eksploatacja lub likwidacja przedsięwzięcia będzie obejmować działania, które mogą spowodować fizyczne zmiany w okolicy (zmiany w topografii, zagospodarowaniu terenu, akwenach, itp.)?				
1.1	Stała lub czasowa zmiana użytkowania gruntów, krajobrazu, pokrycia terenu lub topografii, w tym wzrost intensywności użytkowania gruntów? Efekty wizualne?			
1.2	Oczyszczenie istniejącego terenu – roślinność i budynki?			
1.3	Nowe formy zagospodarowania terenu?			
1.4	Badania poprzedzające budowę, np. odwierty, badania gleby?			
1.5	Prace budowlane?			
1.6	Prace rozbiórkowe?			
1.7	Obiekty tymczasowe wykorzystywane do prac budowlanych lub jako mieszkania dla pracowników budowlanych?			
1.8	Budynki, konstrukcje lub roboty nad powierzchnią ziemi, w tym podłużne konstrukcje, przekop i nasypy lub wykopy?			
1.9	Roboty podziemne, w tym górnictwo lub drążenie tuneli?			
1.10	Działania rekultywacyjne?			
1.11	Pogłębianie?			
1.12	Struktury przybrzeżne, np. falochrony, mola?			
1.13	Struktury morskie?			
1.14	Procesy produkcyjne?			
1.15	Obiekty do przechowywania towarów lub materiałów?			
1.16	Obiekty do oczyszczania lub usuwania odpadów stałych lub ścieków?			
1.17	Obiekty do długoterminowego zakwaterowania pracowników operacyjnych?			
1.18	Nowy ruch drogowy, kolejowy lub morski w trakcie budowy lub eksploatacji?			

Nr	Pytania, które należy wziąć pod uwagę podczas ustalania zakresu	Tak/Nie/?	Na jakie cechy środowiska może oddziaływać przedsięwzięcie i w jaki sposób?	Czy oddziaływanie może być znaczące? Dlaczego?
1.19	Nowa infrastruktura transportu drogowego, kolejowego, powietrznego, wodnego lub innego, w tym nowe lub zmienione trasy i stacje, porty, lotniska itp.?			
1.20	Zamknięcie lub zmiana biegu istniejących tras transportowych lub infrastruktury prowadząca do zmian ruchu?			
1.21	Nowe linie przesyłowe lub rurociągi lub o zmienionym biegu?			
1.22	Retencja, budowanie tam, przepustów, wprowadzenie nowego układu lub inne zmiany hydrologii cieków wodnych lub warstw wodonośnych?			
1.23	Przeprawy przez strumienie?			
1.24	Pobór lub transfer wody z wód gruntowych lub powierzchniowych?			
1.25	Zmiany w zbiornikach wodnych lub powierzchni gruntów wpływające na drenaż lub odpływ?			
1.26	Transport personelu lub materiałów do budowy, eksploatacji lub likwidacji?			
1.27	Długoterminowe prace związane z demontażem, likwidacją lub w zakresie odtwarzania?			
1.28	Bieżące działania podczas likwidacji, które mogą mieć wpływ na środowisko?			
1.29	Tymczasowy lub stały napływ ludzi na dany obszar?			
1.30	Wprowadzenie gatunków obcych?			
1.31	Utrata rodzimych gatunków lub różnorodności genetycznej?			
1.32	Utrata obszarów o bogatej różnorodności biologicznej/ obszarów chronionych?			
1.33	Jakiegolwiek inne działania?			
2. Czy budowa lub eksploatacja przedsięwzięcia będzie wykorzystywała zasoby naturalne, takie jak grunty, woda, materiały lub energia, w szczególności wszelkie zasoby nieodnawialne lub których brakuje?				
2.1	Grunty, zwłaszcza niezabudowane lub rolne?			
2.2	Woda?			
2.3	Minerały?			
2.4	Kruszywa?			

Nr	Pytania, które należy wziąć pod uwagę podczas ustalaniu zakresu	Tak/Nie/?	Na jakie cechy środowiska może oddziaływać przedsięwzięcie i w jaki sposób?	Czy oddziaływanie może być znaczące? Dlaczego?
2.5	Lasy i drewno?			
2.6	Energia, w tym prąd i paliwa?			
2.7	Jakiegokolwiek inne zasoby?			

3. Czy dane przedsięwzięcie będzie obejmować użycie, przechowywanie, transport, przeładunek lub produkcję substancji lub materiałów, które mogą być szkodliwe dla zdrowia, środowiska, bądź powodować obawy odnośnie faktycznych lub odczuwalnych zagrożeń dla zdrowia?

3.1	Czy w ramach przedsięwzięcia wykorzystywane będą substancje lub materiały niebezpieczne lub toksyczne dla zdrowia ludzi lub środowiska (flory, fauny, zasobów wodnych)?			
3.2	Czy przedsięwzięcie spowoduje zmiany w występowaniu chorób lub wpłynie na wektory chorób (np. choroby przenoszone przez owady lub wodę)?			
3.3	Czy przedsięwzięcie wpłynie na dobrobyt ludzi, np. zmieniając warunki życia?			
3.4	Czy istnieją szczególnie wrażliwe grupy osób, na które przedsięwzięcie może mieć wpływ, np. pacjenci szpitala, osoby starsze?			
3.5	Jakiegokolwiek inne przyczyny?			

4. Czy podczas budowy, eksploatacji lub likwidacji przedsięwzięcia będą powstawały odpady stałe?

4.1	Odpady górnicze, nadkład czy odpady kopalniane?			
4.2	Odpady komunalne (z gospodarstw domowych i/lub komercyjne)?			
4.3	Odpady niebezpieczne lub toksyczne (w tym odpady radioaktywne)?			
4.4	Inne odpady z procesów przemysłowych?			
4.5	Nadwyżka produktu?			
4.6	Osady ściekowe lub inne osady z oczyszczania ścieków?			
4.7	Odpady budowlane lub rozbiórkowe?			
4.8	Zbędne maszyny lub urządzenia?			
4.9	Zanieczyszczona gleba lub inny materiał?			
4.10	Odpady rolnicze?			
4.11	Jakiegokolwiek inne odpady stałe?			

5. Czy przedsięwzięcie spowoduje uwolnienie do powietrza zanieczyszczeń lub jakichkolwiek niebezpiecznych, toksycznych lub szkodliwych substancji?

Nr	Pytania, które należy wziąć pod uwagę podczas ustalaniu zakresu	Tak/Nie/?	Na jakie cechy środowiska może oddziaływać przedsięwzięcie i w jaki sposób?	Czy oddziaływanie może być znaczące? Dlaczego?
5.1	Emisje ze spalania paliw kopalnych w źródłach stacjonarnych lub mobilnych?			
5.2	Emisje z procesów produkcyjnych?			
5.3	Emisje z posługiwania się materiałami, w tym przechowywania lub transportu?			
5.4	Emisje z prac budowlanych, w tym maszyn i urządzeń?			
5.5	Pył lub zapachy związane z posługiwaniem się materiałami, w tym materiałami budowlanymi, ściekami i odpadami?			
5.6	Emisje ze spalania odpadów?			
5.7	Emisje ze spalania odpadów na świeżym powietrzu (np. materiał zrębowy, gruz budowlany)?			
5.8	Emisje z innych źródeł?			

6. Czy przedsięwzięcie będzie powodować hałas i wibracje lub uwolnienie światła, energii cieplnej lub promieniowania elektromagnetycznego?

6.1	W wyniku funkcjonowania sprzętu, np. silników, instalacji wentylacyjnej, kruszarek?			
6.2	W wyniku procesów przemysłowych lub podobnych?			
6.3	W wyniku budowy czy rozbiórki?			
6.4	W wyniku wybuchów lub palowania?			
6.5	W wyniku ruchu związanego z budową lub eksploatacją?			
6.6	Z systemów oświetlenia lub chłodzenia?			
6.7	Ze źródeł promieniowania elektromagnetycznego (uwzględnienie skutków dla pobliskiego wrażliwego sprzętu oraz ludzi)?			
6.8	Z jakichkolwiek innych źródeł?			

7. Czy przedsięwzięcie będzie prowadzić do powstania ryzyka skażenia gruntów lub wody w wyniku uwolnienia zanieczyszczeń do ziemi lub do kanalizacji, wód powierzchniowych, gruntowych, przybrzeżnych lub do morza?

7.1	W związku z obchodzeniem się, przechowywaniem, wykorzystywaniem lub wyciekami niebezpiecznych lub toksycznych materiałów?			
7.2	W związku z odprowadzaniem ścieków lub innych odpływów (oczyszczonych lub nieoczyszczonych) do wody lub ziemi?			
7.3	Poprzez osadzanie się zanieczyszczeń emitowanych do powietrza, na lądzie lub w wodzie?			

Nr	Pytania, które należy wziąć pod uwagę podczas ustalaniu zakresu	Tak/Nie/?	Na jakie cechy środowiska może oddziaływać przedsięwzięcie i w jaki sposób?	Czy oddziaływanie może być znaczące? Dlaczego?
7.4	Z jakichkolwiek innych źródeł?			
7.5	Czy istnieje ryzyko długotrwałego gromadzenia się zanieczyszczeń z tych źródeł w środowisku?			
8. Czy wystąpi ryzyko wypadków podczas budowy lub eksploatacji przedsięwzięcia, które mogą mieć wpływ na zdrowie ludzi lub środowisko?				
8.1	W wyniku wybuchów, wycieków, pożarów itp. spowodowanych przechowywaniem, obchodzeniem się, stosowaniem lub produkcją niebezpiecznych lub toksycznych substancji?			
8.2	W wyniku zdarzeń wykraczających poza normalną ochronę środowiska, np. awarii systemów kontroli zanieczyszczeń?			
8.3	Spowodowanych jakimikolwiek innymi przyczynami?			
8.4	Czy klęski żywiołowe powodujące szkody w środowisku (np. powódzie, trzęsienia ziemi, obsunięcie się ziemi itp.) mogą mieć wpływ na przedsięwzięcie?			
9. Czy przedsięwzięcie spowoduje zmiany społeczne/wpływie na ludność, dotyczące np. demografii, tradycyjnych stylów życia, zatrudnienia?				
9.1	Zmiany w liczbie ludności, wieku, strukturze, grupach społecznych itp.?			
9.2	Poprzez przesiedlanie ludzi lub wyburzanie domów lub obiektów wspólnotowych lub komunalnych, np. szkół, szpitali, obiektów społecznych?			
9.3	Poprzez imigrację nowych mieszkańców lub tworzenie nowych społeczności?			
9.4	Poprzez zwiększenie zapotrzebowania na lokalne obiekty lub usługi, np. mieszkania, edukację, zdrowie?			
9.5	Tworząc miejsca pracy podczas budowy lub eksploatacji, czy też powodując ich utratę, wpływając na bezrobocie i gospodarkę?			
9.6	Z jakichkolwiek innych przyczyn?			
10. Czy istnieją jakiegokolwiek inne czynniki, które należy rozważyć, takie jak rozwój będący konsekwencją realizacji przedsięwzięcia, które mogą spowodować skutki dla środowiska lub możliwość skutków kumulatywnych razem z innymi istniejącymi lub planowanymi działaniami w danej okolicy?				
10.1	Czy przedsięwzięcie będzie prowadzić do rozwoju będącego konsekwencją jego realizacji, który może spowodować skutki dla środowiska, np. więcej mieszkań, nowe drogi, nowe branże lub obiekty wspierające itp.?			

Nr	Pytania, które należy wziąć pod uwagę podczas ustalaniu zakresu	Tak/Nie/?	Na jakie cechy środowiska może oddziaływać przedsięwzięcie i w jaki sposób?	Czy oddziaływanie może być znaczące? Dlaczego?
10.2	<p>Czy przedsięwzięcie będzie prowadzić do rozwoju obiektów wspierających, zabudowy pomocniczej lub rozwoju pobudzanego przez przedsięwzięcie, który może oddziaływać na środowisko?</p> <p>np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • infrastruktura pomocnicza (drogi, zasilanie w energię, oczyszczalnia ścieków lub odpadów itp.) • gospodarka mieszkaniowa • przemysł wydobywczy • przemysł zaopatrzeniowy • inne? 			
10.3	Czy przedsięwzięcie doprowadzi do dalszej eksploatacji terenu, co z kolei może wpływać na środowisko?			
10.4	Czy przedsięwzięcie stworzy precedens dla późniejszego rozwoju?			
10.5	Czy przedsięwzięcie będzie mieć skutki kumulatywne ze względu na bliskość innych istniejących lub planowanych przedsięwzięć o podobnym oddziaływaniu?			

CECHY ŚRODOWISKA PRZEDSIĘWZIĘCIA

Dla każdej cechy przedsięwzięcia określonej w części 1 należy rozważyć, czy którykolwiek z poniższych elementów środowiska może zostać dotknięty.

<p>Pytanie – Czy na terenie przedsięwzięcia lub w jego okolicy istnieją jakiegokolwiek cechy środowiska lokalnego, na które przedsięwzięcie może mieć wpływ?</p> <ul style="list-style-type: none">
• Obszary chronione na mocy prawa międzynarodowego lub unijnego, krajowego lub lokalnego ze względu na ich wartość ekologiczną, krajobrazową, kulturową lub inną, na które przedsięwzięcie może mieć wpływ?
• Inne obszary ważne lub wrażliwe ze względów ekologicznych, np.<ul style="list-style-type: none">
• tereny podmokłe,
• cieki wodne lub inne zbiorniki wodne,
• strefa przybrzeżna,
• góry,
• lasy lub obszary leśne?
• Obszary wykorzystywane przez chronione, ważne lub wrażliwe gatunki fauny lub flory, np. do rozrodu, gniazdowania, żerowania, odpoczynku, zimowania, migracji, na które przedsięwzięcie może mieć wpływ?
• Wody śródlądowe, przybrzeżne, morskie lub podziemne?
• Obszary lub cechy o wysokiej wartości krajobrazowej lub estetycznej?
• Trasy lub obiekty wykorzystywane przez ludność w celu uzyskania dostępu do rekreacji lub innych obiektów?
• Drogi transportowe, które są podatne na zatory lub powodują problemy środowiskowe?
• Obszary lub cechy o znaczeniu historycznym lub kulturowym?
<p>Pytanie – Czy przedsięwzięcie znajduje się w okolicy, w której może być dobrze widoczne dla wielu osób?</p>
<p>Pytanie – Czy przedsięwzięcie znajduje się na wcześniej niezabudowanym obszarze, na którym nastąpi utrata terenów niezagospodarowanych?</p>
<p>Pytanie – Czy na terenie przedsięwzięcia lub w jego okolicy funkcjonują istniejące formy zagospodarowania terenu, na które przedsięwzięcie może mieć wpływ? Na przykład:</p> <ul style="list-style-type: none">
• Domy, ogrody, inna własność prywatna,
• Przemysł,
• Handel,
• Rekreacja,
• otwarta przestrzeń publiczna,
• infrastruktura komunalna,
• rolnictwo,
• leśnictwo,
• turystyka,
• górnictwo lub wydobywanie.
<p>Pytanie – Czy na terenie przedsięwzięcia lub w jego okolicy istnieją jakiegokolwiek plany dotyczące przyszłego zagospodarowania terenu, na które przedsięwzięcie może mieć wpływ?</p>
<p>Pytanie – Czy na terenie przedsięwzięcia lub w jego okolicy istnieją jakieś gęsto zaludnione lub zabudowane obszary, na które przedsięwzięcie może mieć wpływ?</p>
<p>Pytanie – Czy na terenie przedsięwzięcia lub w jego okolicy istnieją jakieś obszary zajęte przez obiekty o dużej wrażliwości, na które przedsięwzięcie może mieć wpływ?</p> <ul style="list-style-type: none">
• szpitale,
• szkoły,
• miejsca kultu,
• infrastruktura komunalna.
<p>Pytanie – Czy na terenie przedsięwzięcia lub w jego okolicy istnieją jakieś obszary zawierające ważne, wysokiej jakości lub rzadkie zasoby, na które przedsięwzięcie może mieć wpływ? Na przykład:</p> <ul style="list-style-type: none">
• zasoby wód gruntowych,
• wody powierzchniowe,
• leśnictwo,
• rolnictwo,
• rybołówstwo,
• turystyka,
• minerały.
<p>Pytanie – Czy na terenie przedsięwzięcia lub w jego okolicy występują jakieś obszary już narażone na zanieczyszczenie lub szkody w środowisku, np. gdzie przekroczone są istniejące środowiskowe normy prawne, na które przedsięwzięcie może mieć wpływ?</p>

Pytanie – Czy lokalizacja przedsięwzięcia jest podatna na trzęsienia ziemi, osiadanie ziemi, osuwiska, erozję, powódzie lub ekstremalne lub niekorzystne warunki klimatyczne, np. inwersje temperatur, mgły, silne wiatry, które mogą stanowić problemy środowiskowe?

Pytanie – Czy przedsięwzięcie może mieć wpływ na stan fizyczny jakichkolwiek elementów środowiska?

- Środowisko atmosferyczne, w tym mikroklimat oraz warunki klimatyczne lokalne i na większą skalę?
- Woda – np. ilości, przepływy lub poziomy rzek, jezior, wód gruntowych. Ujścia rzek, wody przybrzeżne lub morze?
- Gleby – np. ilość, głębokość, wilgotność, stabilność lub podatność na erozję?
- Warunki geologiczno-gruntowe?

Pytanie – Czy uwolnienia z przedsięwzięcia mogą mieć wpływ na jakość jakichkolwiek elementów środowiska?

- Jakość powietrza?
- Zmiany klimatyczne i zubożenie warstwy ozonowej?
- Jakość wody – rzeki, jeziora, wody gruntowe. Ujścia rzek, wody przybrzeżne lub morze?
- Zasobność w składniki pokarmowe i eutrofizacja wód?
- Zakwaszenie gleby lub wód?
- Gleby?
- Krajobraz?
- Hałas?
- Temperatura, światło lub promieniowanie elektromagnetyczne, w tym zakłócenia elektryczne?
- Produktywność systemów naturalnych czy rolniczych?

Pytanie – Czy istnieje prawdopodobieństwo, że przedsięwzięcie wpłynie na dostępność lub niedobór jakichkolwiek zasobów lokalnie lub globalnie?

- Paliwa kopalne?
- Woda?
- Minerale i kruszywa?
- Drewno?
- Inne zasoby nieodnawialne?
- Wydajność infrastruktury w lokalizacji – woda, kanalizacja, wytwarzanie energii i przesył, telekomunikacja, drogi do unieszkodliwiania odpadów, kolej?

Pytanie – Czy przedsięwzięcie może mieć wpływ na zdrowie lub dobrostan ludzi lub społeczności?

- Jakość lub toksyczność powietrza, wody, żywności i innych produktów spożywanych przez ludzi?
- Zachorowalność lub śmiertelność osób, społeczności lub populacji w wyniku narażenia na zanieczyszczenie?
- Występowanie lub rozprzestrzenianie się wektorów chorób, w tym owadów?
- Podatność osób, społeczności lub populacji na choroby?
- Poczucie bezpieczeństwa osób?
- Spójność i tożsamość społeczności?
- Tożsamość kulturowa i stowarzyszenia?
- Prawa mniejszości?
- Warunki mieszkaniowe?
- Zatrudnienie i jakość zatrudnienia?
- Warunki ekonomiczne?
- Instytucje społeczne?

ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK I – POWIĄZANIA Z INNYMI INSTRUMENTAMI UNIJNYMI

Dyrektywa OOS³ jest jedynie jednym z wielu elementów obowiązującego ustawodawstwa unijnego mających wpływ na planowanie dotyczące środowiska i przedsięwzięć. Stwarza to ryzyko powielania ocen i procedur, ale także oferuje różne możliwości synergii. Zgodnie z zasadą lepszego stanowienia prawa, stanowiącą, iż polityki i przepisy unijne powinny być opracowywane i wdrażane tak, aby osiągały cele minimalnym kosztem³, podejmowane działania powinny „optymalizować” różne oceny i procedury w każdym możliwym przypadku. Należy pamiętać, że „optymalizacja” w tym kontekście oznacza usprawnienie i lepszą koordynację procesu oceny wpływu na środowisko w celu zmniejszenia zbędnych obciążeń administracyjnych, tworzenia synergii i przyspieszenia procesów ocen środowiskowych, przy jednoczesnym zapewnieniu maksymalnego poziomu ochrony środowiska poprzez realizację kompleksowych ocen wpływu na środowisko.

Dyrektywa OOS³ zawiera następujące środki optymalizujące:

■ **Wspólne lub skoordynowane procedury (art. 2 ust. 3 dyrektywy OOS³)**

Art. 2 ust. 3 dyrektywy OOS³ nakłada na państwa członkowskie wymóg zapewnienia skoordynowanych lub wspólnych procedur, jeżeli ocena jest wymagana, zarówno na mocy dyrektywy OOS³, jak i dyrektywy siedliskowej (patrz poniżej). Ponadto państwa członkowskie powinny mieć możliwość stosowania tych wspólnych lub skoordynowanych procedur do innych ocen wpływu na środowisko wynikających z przepisów unijnych, w szczególności na mocy ramowej dyrektywy wodnej i dyrektywy w sprawie emisji przemysłowych. W celu uzyskania bardziej szczegółowych informacji o interakcjach z tymi przepisami patrz poniżej. Specjalistom OOS³ doradza się zapoznanie się z przepisami krajowymi w celu sprawdzenia, kiedy koordynacja jest wymagana i w jaki sposób.

■ **Uwzględnienie innych ocen (art. 4 ust. 4, art. 5 ust. 1 dyrektywy OOS³)**

Art. 4 ust. 4 dyrektywy OOS³ odnoszący się do etapu preselekcji w procesie OOS³, a także art. 5 ust. 1 dyrektywy OOS³ w sprawie przygotowania raportu OOS³, wymaga od specjalistów OOS³ uwzględnienia dostępnych wyników innych odpowiednich ocen sporządzonych zgodnie z innymi przepisami unijnymi i krajowymi.

■ **Inne odpowiednie informacje posiadane przez organy (art. 5 ust. 4 dyrektywy OOS³)**

W celu zwiększenia dostępności danych art. 5 ust. 4 dyrektywy OOS³ nakłada na organy posiadające odpowiednie informacje wymóg ich udostępnienia wykonawcom przedsięwzięć objętych OOS³.

Niniejszy rozdział przedstawia główne akty prawodawstwa unijnego optymalizujące proces OOS³. Specjaliści OOS³ powinni zawsze sprawdzić, czy ich przedsięwzięcie jest objęte innymi przepisami unijnymi i odpowiednimi transpozycjami krajowymi, a także mieć świadomość istnienia wielu innych wytycznych wydanych na poziomie UE i krajowym, wspierających specjalistów w zmaganiach ze złożonym ustawodawstwem. Niektóre z wytycznych unijnych zostały przywołane w odpowiednich ustępach części B wytycznych OOS³ i zostały wymienione poniżej, a także w załączniku do niniejszych wytycznych dotyczącym innych odpowiednich wytycznych.

Przepisy ujęte w niniejszym rozdziale nie stanowią wyczerpującej listy, niemniej jednak należą do najistotniejszych (nazwy oficjalne zostały podane poniżej):

- Dyrektywa SOOS³;
- Dyrektywa ptasia i dyrektywa siedliskowa;
- Ramowa dyrektywa wodna;
- Dyrektywa ramowa w sprawie strategii morskiej;
- Dyrektywa w sprawie jakości powietrza i dyrektywa w sprawie metali ciężkich w powietrzu;
- Dyrektywa ramowa w sprawie odpadów;

³ Dokument roboczy służb Komisji Europejskiej, wytyczne dotyczące lepszego stanowienia prawa, SWD (2015) 111, wersja ostateczna.

- Dyrektywa w sprawie emisji przemysłowych;
- Rozporządzenia w sprawie sieci transeuropejskich: TEN-E, TEN-T i TEN-TEC;
- Konwencja z Aarhus i konwencja z Espoo (w tym dyrektywy 2003/4/WE i 2003/35/WE).

DYREKTYWA SOOŚ

Stosowana nazwa	Oficjalna nazwa
Dyrektywa w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (dyrektywa SOOŚ)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dyrektywa 2001/42/WE w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko
Odpowiednie wytyczne UE:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wytyczne dotyczące optymalizacji ocen środowiskowych przeprowadzonych na mocy art. 2 ust. 3 dyrektywy OOŚ; ▪ Wytyczne Komisji dotyczące wdrażania dyrektywy 2001/42/WE w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko; ▪ Wytyczne Komisji dotyczące usprawnienia procedur oceny oddziaływania na środowisko dla projektów z zakresu infrastruktury energetycznej będących przedmiotem wspólnego zainteresowania (PCI).

Dyrektywa SOOŚ dotyczy strategicznych ocen oddziaływania na środowisko (ŚOOŚ) przeprowadzanych dla określonych planów i programów. W wielu przypadkach konieczne będzie przeprowadzenie SOOŚ dla danego planu lub programu leżącego u podstaw proponowanego przedsięwzięcia przed OOŚ. Art. 3 ust. 2 dyrektywy SOOŚ nakłada wymóg przeprowadzenia SOOŚ, jeżeli plan lub program „ustala ramy” dla przedsięwzięcia wymienionego w załączniku I i II do dyrektywy OOŚ.

Możliwości synergii

SOOŚ i OOŚ to podobne procedury, mimo że ta pierwsza jest przeprowadzana dla planów i programów, a druga dotyczy przedsięwzięć. Obie oceny można podsumować następująco: przygotowywane jest sprawozdanie dotyczące środowiska, w którym jest identyfikowany, opisany i oszacowany potencjalny znaczący wpływ na środowisko; istnieje wymóg poinformowania i konsultacji z organami ds. środowiska oraz społeczeństwem (oraz państwa członkowskie, których dotyczy proces decyzyjny); właściwy organ podejmuje decyzję, uwzględniając wyniki konsultacji. Społeczeństwo jest informowane o decyzji po jej podjęciu. Nawet jeżeli zakres ocen różni się, bardzo często większość prac zrealizowanych w ramach SOOŚ można wykorzystać w OOŚ. Rozwiązania alternatywne zidentyfikowane w SOOŚ mogą być odpowiednie dla OOŚ, a niektóre dane zebrane w ramach SOOŚ mogą być wykorzystane do stworzenia scenariusza odniesienia dla OOŚ. Specjaliści prowadzący OOŚ powinni zapoznać się ze sprawozdaniem SOOŚ sporządzonym dla odpowiednich planów lub programów w celu uniknięcia powtarzania prac.

Wytyczne dotyczące usprawnienia procedur oceny oddziaływania na środowisko dla projektów z zakresu infrastruktury energetycznej będących przedmiotem wspólnego zainteresowania (PCI) (patrz załącznik do niniejszych wytycznych dotyczący innych odpowiednich wytycznych i narzędzi) zawiera wytyczne dotyczące korzystania z synergii pomiędzy procedurami SOOŚ i OOŚ. Ponadto na poziomie krajowym dostępnych jest wiele innych wytycznych.

Wspólne/skoordynowane procedury

Przepisy dyrektyw SOOŚ i OOŚ nie zawierają bezpośrednich ustaleń dotyczących wspólnych lub skoordynowanych procedur, zwłaszcza biorąc pod uwagę, że te pierwsze dotyczą przedsięwzięć (art. 2 ust. 3 dyrektywy OOŚ), a drugie planów/programów (art. 11 ust. 2 dyrektywy SOOŚ); ponadto, każdą procedurę należy przeprowadzić na podstawie przepisów dyrektywy (art. 11 ust. 1 dyrektywy SOOŚ). TSUE orzekł, iż przeprowadzenie oceny w ramach dyrektywy OOŚ nie implikuje odstąpienia od wymogu przeprowadzenia oceny w ramach dyrektywy SOOŚ (por. C-295/10, *Valčiukienė i in.*, par. 55-63). Jednakże, w niektórych przypadkach, plan/program, i w efekcie realizacja inwestycji, mogą być poddane procedurze oceny zintegrowanej: państwa członkowskie mogą swobodnie ustanawiać takie mechanizmy, o ile wszystkie wymogi obu dyrektyw zostają spełnione. W kontekście powyższego TSUE dopuścił również, w tej samej decyzji, przeprowadzenie procedury wspólnej, w której spełnienie wymogów

określonych w obu dyrektywach gwarantuje jedna procedura oceny wpływu na środowisko (por. C-295/10, *Valčiukienė i in.*, par. 55-63).

DYREKTYWA PTASIA I DYREKTYWA SIEDLISKOWA

Stosowana nazwa	Oficjalna nazwa
Dyrektywa siedliskowa	<ul style="list-style-type: none"> Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory
Dyrektywa ptasia	<ul style="list-style-type: none"> Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/UE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa
Odpowiednie wytyczne UE:	<ul style="list-style-type: none"> Wytyczne Komisji dotyczące optymalizacji ocen środowiskowych przeprowadzonych na mocy art. 2 ust. 3 dyrektywy OOS; Wytyczne Komisji dotyczące usprawnienia procedur oceny oddziaływania na środowisko w odniesieniu do projektów z zakresu infrastruktury energetycznej będących przedmiotem wspólnego zainteresowania (PCI); Wytyczne Komisji dotyczące zarządzania obszarami Natura 2000: postanowienia art. 6 dyrektywy 92/43/EWG; Podręcznik interpretacji siedlisk Unii Europejskiej – EUR28.

Dyrektywa siedliskowa, wraz z dyrektywą ptasią (dyrektywa 2009/147/WE) ma na celu zapewnienie różnorodności biologicznej poprzez ochronę naturalnych siedlisk przyrodniczych oraz gatunków dzikiej fauny i flory w państwach członkowskich UE. Obie dyrektywy tworzą spójną sieć obszarów (sieć Natura 2000) dla siedlisk i/lub gatunków, które należy chronić, lub odtwarzać utrzymując korzystny stan ochrony, zgodnie z przepisami obu dyrektyw. Plan lub przedsięwzięcie, które może mieć znaczący wpływ na obszar Natura 2000, jest poddawany odpowiedniej ocenie (OO) skutków dla obszaru w kontekście założeń jego ochrony (dyrektywa siedliskowa, art. 6 ust. 3). Decyzja w sprawie OO jest wiążąca i wskazuje, czy plan lub przedsięwzięcie może być kontynuowane, z zastrzeżeniem przepisów szczegółowych określonych w art. 6 ust. 4.

Możliwości synergii

Zakres OO i OOS jest odmienny – OOS powinna uwzględniać wszystkie znaczące skutki dla środowiska, natomiast OO koncentruje się na celach ochrony i integralności danego obszaru Natura 2000; jednakże, podobnie jak w przypadku SOOS, niektóre informacje zebrane w ramach jednej oceny mogą być wykorzystane w drugiej.

Prawdopodobieństwo znaczącego wpływu na obszar Natura 2000 zgodnie z art. 6 ust. 3 dyrektywy siedliskowej może mieć kluczowe znaczenie dla określenia zakresu na mocy dyrektywy OOS. W wielu przypadkach, jeżeli dla proponowanego przedsięwzięcia wymagana jest OO w ramach dyrektywy siedliskowej, określenie prawdopodobnego znaczącego wpływu na etapie ustalania zakresu będzie oparte na wytycznych, ponieważ treść i zakres informacji, które mają być uwzględnione w raporcie OOS, muszą obejmować oddziaływanie na obszar chroniony.

Wspólne/skoordynowane procedury

Art. 2 ust. 3 dyrektywy OOS zakłada, że dla przedsięwzięć, w przypadku których obowiązek przeprowadzania ocen oddziaływania na środowisko wynika jednocześnie z dyrektywy OOS i dyrektywy ptasiej oraz siedliskowej, państwa członkowskie *gwarantują – w stosownych przypadkach –* zastosowanie skoordynowanych lub wspólnych procedur. Takie podejście różni się od przedsięwzięć, w przypadku których obowiązek przeprowadzania oceny wynika z innych przepisów unijnych, kiedy to państwa członkowskie mogą zastosować skoordynowane lub wspólne procedury. Dyrektywa OOS kilkakrotnie odnosi się do dyrektywy siedliskowej, przykładowo podczas identyfikowania znaczącego wpływu przedsięwzięć, szczególną uwagę należy zwrócić na gatunki i siedliska chronione postanowieniami dyrektywy ptasiej i siedliskowej. UE opublikowała wytyczne wspierające specjalistów OOS w zakresie, w których wyniki odpowiedniej oceny (OO) są uwzględniane w procedurze OOS (patrz wytyczne dotyczące optymalizacji ocen wpływu na środowisko przeprowadzanych na mocy art. 2 ust. 3 dyrektywy OOS, pełne odniesienie w załączniku do niniejszych wytycznych dotyczącym innych odpowiednich wytycznych i narzędzi).

Biorąc pod uwagę, że art. 2 ust. 3 dyrektywy OOS wzywa do przeprowadzenia wspólnej lub skoordynowanej procedury dla dyrektywy OOS i dyrektywy siedliskowej, ustalanie zakresu w ramach dyrektywy OOS powinno w dużej mierze skorzystać z wymogu preselekcji na mocy art. 6 ust. 3 dyrektywy siedliskowej. W praktyce zbieranie informacji na etapie preselekcji, o której mowa w dyrektywie siedliskowej, powinno być skoordynowane, aby umożliwić transfer wiedzy/wyników uzyskanych na etapie preselekcji prowadzonej w ramach dyrektywy siedliskowej do ustalania zakresu w ramach dyrektywy OOS.

RAMOWA DYREKTYWA WODNA

Stosowana nazwa	Oficjalna nazwa
RDW	<ul style="list-style-type: none"> Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej
Odpowiednie wytyczne UE:	<ul style="list-style-type: none"> Wytyczne Komisji dotyczące optymalizacji ocen środowiskowych przeprowadzonych na mocy art. 2 ust. 3 dyrektywy OOS; Wytyczne Komisji dotyczące usprawnienia procedur oceny oddziaływania na środowisko dla projektów z zakresu infrastruktury energetycznej będących przedmiotem wspólnego zainteresowania (PCI); Wspólna strategia wdrażania RDW: Wytyczne nr 7, Monitorowanie w ramach ramowej dyrektywy wodnej; Wspólna strategia wdrażania RDW: Wytyczne nr 20, Odstępstwa od celów środowiskowych.

RDW ustanawia ramy dla ochrony śródlądowych wód powierzchniowych, wód przejściowych, wód przybrzeżnych oraz wód podziemnych. Na mocy dyrektywy sporządzane są plany gospodarowania wodami na obszarze dorzecza (PGW), aktualizowane co 6 lat i koordynujące i wdrażające środki dotyczące stanu wód w każdym dorzeczu. PGW muszą odnosić się do celów określonych w RDW i muszą zawierać analizę kluczowych cech charakterystycznych dorzecza, oceny presji, oceny wpływu działalności człowieka na stan wód oraz środki podjęte w celu spełnienia celu dyrektywy w zakresie osiągnięcia dobrego stanu wszystkich wód.

Przedsięwzięcia, które mogą doprowadzić do nieosiągnięcia dobrego stanu części wód lub prowadzić do pogorszenia elementów jakościowych, wymagają oceny i, jeśli to możliwe, znalezienia bardziej przyjaznego dla środowiska rozwiązania alternatywnego. W przypadku braku takiego rozwiązania, przedsięwzięcie można realizować jedynie wtedy, gdy możliwe jest wykazanie, że w pierwszej kolejności podjęto wszystkie wykonalne środki łagodzące, których celem jest zmniejszenie oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Po drugie, należy także wykazać, że przyczyny pogorszenia stanowią nadrzędny interes publiczny, lub że korzyści z przedsięwzięcia przeważają nad nieosiągnięciem odpowiednich celów środowiskowych (zob. warunki wymienione w art. 4 ust. 7 RDW). Proces identyfikacji i oceny takiego wpływu można prowadzić wspólnie z procedurą OOS. Jednakże wymóg art. 4 ust. 7 RDW wykracza poza wymogi dyrektywy OOS, ponieważ obejmuje działania, które mogą nie figurować w załączniku I lub II do dyrektywy OOS.

Możliwości synergii

RDW zapewnia gromadzenie szczegółowych danych środowiskowych dla wód w ramach procesu planowania PGW. W efekcie gromadzenia danych i przeprowadzenia wymaganych ocen skutków dla części wód zgodnie z art. 4 ust. 7 RDW może dojść do powstania synergii dla części OOS. Jak wskazano powyżej, jeżeli przedsięwzięcie wymienione w załączniku I lub II do dyrektywy OOS zostanie uznane za wywierające wpływ na stan części wód zgodnie z odpowiednim PGW, wymagana będzie dalsza ocena pozwalająca na opracowanie lub przegląd rozwiązań alternatywnych i ewentualne uzasadnienie nadrzędnego interesu publicznego, zgodnie z wymogami ramowej dyrektywy wodnej. Wpływ powyższej sytuacji na zakres i charakter raportu OOS przejawia się w nałożeniu wymogu uwzględnienia w raporcie OOS oceny prawdopodobnego oddziaływania przedsięwzięcia na cele przyjęte dla danej części wód.

Wspólna/skoordynowana procedura

Art. 2 ust. 3 dyrektywy OOS przewiduje możliwość prowadzenia wspólnych lub skoordynowanych procedur, w przypadkach, w których przedsięwzięcia wymagają oceny zgodnie z innymi przepisami unijnymi, niemniej jednak nie jest to wymóg konieczny.

DYREKTYWA RAMOWA W SPRAWIE STRATEGII MORSKIEJ

Stosowana nazwa	Oficjalna nazwa
MSFD	■ Dyrektywa 2008/56/WE ustanawiająca ramy działań Wspólnoty w dziedzinie polityki środowiska morskiego (dyrektywa ramowa w sprawie strategii morskiej)
Odpowiednie wytyczne UE:	■ Sprawozdanie końcowe Komisji dotyczące dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej oraz licencjonowania i udzielania pozwoleń

Dyrektywa ramowa w sprawie strategii morskiej (MSFD) ustanawia ramy oceny i osiągnięcia dobrego stanu środowiska unijnych wód morskich do roku 2020. W tym celu MSFD przyjmuje podejście ekosystemowe i zintegrowane, a ochrona środowiska i zrównoważone użytkowanie wspólnie dążą do zapobiegania wyczerpywaniu się zasobów naturalnych stanowiących podstawę morskich działań gospodarczych i społecznych.

Możliwości synergii

MSFD zapewnia ustanowienie środowiskowego scenariusza odniesienia dla wód morskich. Na podstawie oceny i scenariusza odniesienia należy przyjąć i stopniowo wdrażać środki zapewniające osiągnięcie dobrego stanu środowiska w ciągu określonej liczby lat. W przeciwieństwie do RDW, MSFD nie nakłada niezależnego wymogu oceny działań. Jednakże cele i środki przyjęte przez państwa członkowskie mogą wpływać na zakres i charakter raportu OOS, ponieważ raport musi uwzględniać ocenę prawdopodobnego wpływu przedsięwzięcia na cele przyjęte dla danej części wód morskich.

Wspólna/skoordynowana procedura

Art. 2 ust. 3 dyrektywy OOS przewiduje możliwość prowadzenia wspólnych lub skoordynowanych procedur, w przypadkach, w których przedsięwzięcia wymagają oceny zgodnie z innymi przepisami unijnymi, niemniej jednak nie jest to wymóg konieczny.

DYREKTYWA W SPRAWIE JAKOŚCI POWIETRZA I DYREKTYWA W SPRAWIE METALI CIĘŻKICH W POWIETRZU

Stosowana nazwa	Oficjalna nazwa
AQD	■ Dyrektywa 2008/50/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy
HMAQD	■ Dyrektywa 2004/107/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 grudnia 2004 r. w sprawie arsenu, kadmu, rtęci, niklu i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w otaczającym powietrzu
Odpowiednie wytyczne UE:	brak

Dyrektywa AQD ustanawia ramy dla aktywnego monitorowania powietrza i eliminacji zanieczyszczeń. Dyrektywa ustanawia różne cele w zakresie jakości powietrza (wartości dopuszczalne, wartości docelowe, poziomy krytyczne i progi alarmowe) dla wielu różnych zanieczyszczeń (dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, pyłu zawieszzonego, ołowiu, benzenu, tlenu węgla). Wymaga wprowadzenia planów jakości powietrza w przypadku braku zgodności z wartościami dopuszczalnymi lub docelowymi, a także planów działań krótkoterminowych w przypadku przekroczenia progów alarmowych. Dodatkowo dyrektywa zobowiązuje państwa członkowskie do informowania społeczeństwa i określa wymogi dla oceny jakości powietrza (np. sieć monitorowania). Ponadto HMAQD określa wartości dopuszczalne dla takich zanieczyszczeń powietrza jak arsen, kadm, nikiel i benzo(a)piren.

Możliwości synergii

Podczas ustalania zakresu właściwe organy powinny pamiętać, że istniejące cele w zakresie jakości powietrza, a także plany i programy mogą pomóc w określeniu znaczących skutków i poprawić wyniki ustalania zakresu, występując do wykonawcy o przekazanie zapewnień w odniesieniu do emitowanych zanieczyszczeń i możliwych działań naprawczych odpowiednich dla każdego istniejącego planu jakości powietrza i planów działań krótkoterminowych.

RAMOWA DYREKTYWA W SPRAWIE ODPADÓW

Stosowana nazwa	Oficjalna nazwa
RDO	<ul style="list-style-type: none"> ■ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy
Odpowiednie wytyczne UE:	<ul style="list-style-type: none"> ■ Zastosowanie dyrektywy OOS w rekultywacji składowisk odpadów.

RDO ustanawia ramy prawne dla gospodarowania i przetwarzania większości rodzajów odpadów. Dyrektywa określa hierarchię postępowania z odpadami, obejmującą działania od zapobiegania powstawaniu odpadów do ich unieszkodliwiania. Gospodarka odpadami na mocy dyrektywy musi być wdrażana bez ryzyka dla zdrowia ludzkiego i szkody dla środowiska (np. bez ryzyka dla wód, powietrza, różnorodności biologicznej i bez powstawania uciążliwości). Ustanawia również zasady rozszerzonej odpowiedzialności producenta, zwiększając ich obowiązki w zakresie gospodarowania produktami zwracanymi po zużyciu.

Możliwości synergii

RDO nakłada wymóg uchwalania i wdrażania planów gospodarki odpadami i programów zapobiegania powstawaniu odpadów na poziomie krajowym i lokalnym. Plany i programy powinny analizować bieżącą sytuację w zakresie przetwarzania odpadów, a także identyfikować środki niezbędne do prowadzenia gospodarki odpadami w kontekście celów RDO. Takie podejście obejmuje istniejące i planowane instalacje przetwarzania odpadów, które mogą stanowić przedsięwzięcia objęte przepisami dyrektywy OOS. Ponieważ parametry i wymogi dla takich instalacji określają plany gospodarowania odpadami, również podlegają one wymogom dyrektywy SOOŚ (patrz powyżej).

Dyrektywa OOS może również mieć zastosowanie dla każdego przedsięwzięcia dotyczącego odpadów wytwarzanych nie tylko w fazie budowy i eksploatacji przedsięwzięcia, ale także, w szczególności, w fazie likwidacji i/lub rekultywacji terenu.

Na etapie ustalania zakresu właściwe organy mogą zasugerować analizę niektórych rozwiązań alternatywnych w zależności od wytwarzanych odpadów, środków łagodzących w tym zakresie, a także rozszerzonej odpowiedzialności producenta.

DYREKTYWA W SPRAWIE EMISJI PRZEMYSŁOWYCH

Stosowana nazwa	Oficjalna nazwa
IED	<ul style="list-style-type: none"> ■ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE w sprawie emisji przemysłowych
Odpowiednie wytyczne UE:	<ul style="list-style-type: none"> ■ Wytyczne na podstawie art. 13 ust. 3 lit. c) i d) dyrektywy w sprawie emisji przemysłowych; ■ Komunikat Komisji dotyczący opracowywania sprawozdań bazowych na podstawie art. 22 ust. 2 dyrektywy IED.

Dyrektywa IED jest głównym instrumentem UE regulującym kwestie emisji zanieczyszczeń z instalacji przemysłowych. Około 50 000 przedsięwzięć prowadzących działalność przemysłową wymienionych w załączniku I do dyrektywy IED jest zobowiązane do działania zgodnie z pozwoleniem, które powinno zawierać warunki określone zgodnie z zasadami i przepisami dyrektywy IED. Jak wskazano we wskazówkach Komisji dotyczących „Interpretacji definicji niektórych kategorii przedsięwzięć

zawartych w załącznikach I i II do OOS“ (patrz załącznik do niniejszych wytycznych dotyczący innych odpowiednich wytycznych i narzędzi): dyrektywa OOS i dyrektywa w sprawie emisji przemysłowych czasami dotyczą tego samego rodzaju działalności. Jednakże należy mieć świadomość różnic pomiędzy celem, zakresem, systemami klasyfikacji i programami określonymi w obu dyrektywach.

Możliwości synergii

Pozwolenia IED muszą uwzględniać całościowe oddziaływanie na środowisko zakładu przemysłowego, w tym emisje do powietrza, wód i gruntów, wytwarzanie odpadów, wykorzystanie surowców, efektywność energetyczną, hałas, zapobieganie wypadkom oraz rekultywację terenu po likwidacji. Takie działanie jest spójne z postanowieniami dyrektywy OOS, a „państwa członkowskie mają swobodę wyboru progów określonych w załączniku I do dyrektywy IED w kontekście dyrektywy OOS” (Wskazówki Komisji, Interpretacja definicji niektórych kategorii przedsięwzięć zawartych w załącznikach I i II do dyrektywy OOS, patrz również załącznik do niniejszych wytycznych dotyczący innych odpowiednich wytycznych i narzędzi).

Ponadto pozwolenia wydane na mocy dyrektywy IED należy poddawać okresowym przeglądom w celu zapewnienia zgodności. Ponieważ monitorowanie prowadzone w ramach IED zwykle nie obejmuje wszystkich aspektów środowiskowych, dyrektywa ta wymaga prowadzenia specjalnego monitorowania, którego część można wykorzystać na potrzeby OOS. Podejście do monitorowania w dyrektywie IED można również przyjąć i rozszerzyć tak, aby obejmowało inne aspekty wymienione w propozycjach monitorowania OOS.

Wspólna/skoordynowana procedura

Art. 2 ust. 3 dyrektywy OOS przewiduje możliwość prowadzenia wspólnych lub skoordynowanych procedur, w przypadkach, w których przedsięwzięcia wymagają oceny zgodnie z innymi przepisami unijnymi, niemniej jednak nie jest to wymóg konieczny.

DYREKTYWA SEVESO

Stosowana nazwa	Oficjalna nazwa
Dyrektywa Seveso	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/18/UE z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie kontroli zagrożeń poważnymi awariami związanymi z substancjami niebezpiecznymi
Odpowiednie wytyczne UE:	Wytyczne Komisji dotyczące optymalizacji ocen środowiskowych przeprowadzonych na mocy art. 2 ust. 3 dyrektywy OOS Wytyczne zostały zebrane na portalu Minerva pod adresem: https://minerva.jrc.ec.europa.eu/en/minerva

Dyrektywa Seveso została uchwalona w odpowiedzi na awarię przemysłową, w efekcie której doszło do uwolnienia niebezpiecznych substancji chemicznych we włoskim mieście Seveso w roku 1976. Od tego czasu dyrektywa była kilkakrotnie zmieniana. Celem dyrektywy Seveso jest zapobieganie, a w przypadku wystąpienia, ograniczanie poważnych awarii obejmujących uwolnienie substancji niebezpiecznych. Ma ona zastosowanie do zakładów, w których mogą być obecne substancje niebezpieczne w ilościach przekraczających określony próg. Określone rodzaje działalności przemysłowej ujęte w innych przepisach unijnych zostały wyłączone z zakresu dyrektywy Seveso (np. elektrownie jądrowe lub transport substancji niebezpiecznych).

Wdrażania środków bezpieczeństwa w zakładach na mocy dyrektywy Seveso odbywa się stosując podejście oparte o poziomy ryzyka, z uwzględnieniem ilości substancji niebezpiecznych obecnych w takich zakładach. Zakłady w dyrektywie Seveso zostały skategoryzowane jako zakłady o zwiększonym ryzyku lub zakłady o dużym ryzyku. Prowadzący zakłady o zwiększonym ryzyku mają obowiązek powiadamiania właściwego organu, opracowania polityki zapobiegania poważnym awariom (MAPP), sporządzać raporty z awarii i uwzględniać planowanie i zagospodarowanie przestrzenne. Poza tymi wymogami prowadzący zakłady o dużym ryzyku muszą przygotowywać raporty bezpieczeństwa, wdrożyć system zarządzania bezpieczeństwem, sporządzić wewnętrzne plany operacyjno-ratownicze i przekazać właściwym władzom wszelkie niezbędne informacje. Ponadto władze są zobowiązane, między innymi, do opracowania zewnętrznych planów operacyjno-ratowniczych dla zakładów o dużym ryzyku, prowadzenia planowania i zagospodarowania przestrzennego dla lokalizacji zakładów, udostępniania publicznie odpowiednich informacji i zapewnienia podejmowania niezbędnych działań po wystąpieniu awarii, w tym środków stosowanych w sytuacji awaryjnej i prowadzenia kontroli.

Możliwości synergii

Dyrektywa Seveso może być wykorzystywana w wielu ocenach przeprowadzanych w ramach dyrektywy OOS, tak jak na przykład ocenach oddziaływania dotyczących ryzyka powstania poważnych awarii i katastrof, łagodzenia skutków zmiany klimatu i dostosowania się do nich. Ponadto, w świetle ryzyka powodowanego przez zakłady ujęte w dyrektywie Seveso, przydatne są również przepisy dotyczące wydawania pozwoleń i zarządzania – dyrektywa Seveso jest często bezpośrednio łączona z innymi przepisami wymienionymi w załączniku, takimi jak przepisy dyrektywy IED i konwencji z Aarhus. W kontekście powyższego, dyrektywa Seveso zapewnia gromadzenie szczegółowych informacji o instalacjach, które mogą być wykorzystywane w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, a także planach awaryjnych. Synergii z OOS można uzyskać dla części raportu OOS zawierającej projekt instalacji i ocenę ryzyka i zagrożeń związanych z wybranym projektem. Dyrektywa Seveso może również być przydatna na etapie preselekcji, ustalania zakresu i przygotowania raportu OOS w odniesieniu do: progów ilościowych w ocenie znaczenia, zasad informowania społeczeństwa w odniesieniu do zarządzania, a także zasad monitorowania.

Wspólna/skoordynowana procedura

Art. 2 ust. 3 dyrektywy OOS przewiduje możliwość prowadzenia wspólnych lub skoordynowanych procedur, w przypadkach, w których przedsięwzięcia wymagają oceny zgodnie z innymi przepisami unijnymi, niemniej jednak nie jest to wymóg konieczny.

TRANSEUROPEJSKIE SIECI TRANSPORTOWE, ENERGETYCZNE I TELEKOMUNIKACYJNE

Stosowana nazwa	Oficjalna nazwa
Rozporządzenie TEN-T: transeuropejska sieć transportowa	<ul style="list-style-type: none"> Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1315/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie unijnych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej
Rozporządzenie TEN-TEC: transeuropejska sieć telekomunikacyjna	<ul style="list-style-type: none"> Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 283/2014 z dnia 11 marca 2014 r. w sprawie wytycznych dotyczących sieci transeuropejskich w dziedzinie infrastruktury telekomunikacyjnej
Rozporządzenie TEN-E, transeuropejska sieć energetyczna (rozporządzenie PCI)	<ul style="list-style-type: none"> Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 347/2013 z dnia 17 kwietnia 2013 r. w sprawie wytycznych dotyczących transeuropejskiej infrastruktury energetycznej
Instrument „Łącząc Europę”: finansowanie sieci TEN	<ul style="list-style-type: none"> Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1316/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające instrument „Łącząc Europę”.
Odpowiednie wytyczne UE:	<ul style="list-style-type: none"> Wytyczne Komisji dotyczące usprawniania procedur oceny oddziaływania na środowisko dla projektów z zakresu infrastruktury energetycznej będących przedmiotem wspólnego zainteresowania

Sieć transeuropejska składa się z szeregu kluczowych przedsięwzięć infrastruktury w dziedzinie transportu, energetyki i telekomunikacji, zwanych projektami będącymi przedmiotem wspólnego zainteresowania (PCI). Przedsięwzięcia te zostały opracowane w celu wsparcia europejskiego rynku wewnętrznego poprzez łączenie krajowych sieci infrastruktury i zapewnienie ich interoperacyjności, co przyczynia się np. do realizacji celów polityki energetycznej UE, tj. zapewnienia dostępnej, bezpiecznej i zrównoważonej energii.

W ramach rozporządzenia TEN-E dla sektora energetyki PCI mogą korzystać z procesu przyspieszonego planowania i wydawania pozwoleń będącego efektem usprawnionych ocen wpływu na środowisko.

KONWENCJA Z AARHUS I KONWENCJA Z ESPOO

Stosowana nazwa	Oficjalna nazwa
Konwencja z Aarhus	<ul style="list-style-type: none"> Europejska Komisja Gospodarcza Organizacji Narodów Zjednoczonych, Konwencja o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska

Konwencja z Espoo	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Europejska Komisja Gospodarcza Organizacji Narodów Zjednoczonych, Konwencja o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dyrektywa 2003/4/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylająca dyrektywę Rady 90/313/EWG
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dyrektywa 2003/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. przewidująca udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniająca w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywę Rady 85/337/EWG i 96/61/WE
Odpowiednie wytyczne UE:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wytyczne dotyczące stosowania procedur oceny oddziaływania na środowisko do wielkoskalowych projektów transgranicznych; ▪ Wytyczne dla państw członkowskich sprawozdających zgodnie z art. 9 dyrektywy 2003/4.

Konwencja z Aarhus uchwała szereg uprawnień społeczeństwa, zarówno jednostek, jak i stowarzyszeń, w zakresie środowiska. Prawa te są podzielne na trzy filary, obejmujące dostęp do informacji o środowisku, udział społeczeństwa w procesie podejmowania decyzji oraz dostęp do wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska. Strony konwencji są zobowiązane do uchwalenia odpowiednich przepisów umożliwiających wdrożenie postanowień konwencji przez władze publiczne. Wszystkie państwa członkowskie UE, a także sama Unia, są stronami konwencji. Pierwsze dwa filary są również częścią prawa unijnego tj. dyrektyw 2003/4/WE i 2003/35/WE. Ponadto wiele przepisów w różnych instrumentach unijnych wdraża te prawa, np. prawo do udziału społeczeństwa i dostęp do wymiaru sprawiedliwości w ramach dyrektywy OOS, lub dostęp do wymiaru sprawiedliwości w dyrektywie IED.

Konwencja z Espoo nakłada na państwa ogólny wymóg powiadamiania i wzajemnych konsultacji w sprawie wszystkich głównych przedsięwzięć, które mogą mieć znaczący negatywny wpływ na środowisko w kontekście transgranicznym. Art. 7 dyrektywy OOS daje podstawę prawną regulującą prawa i obowiązki państw członkowskich w przypadku procedury OOS dla przedsięwzięcia o skutkach transgranicznych. Art. 7 ust. 1 wskazuje na prawo potencjalnie narażonych państw członkowskich do informacji dotyczących np. procedury preselekcji w innym państwie członkowskim. Narażone państwo członkowskie musi zostać poinformowane o tym fakcie najpóźniej w momencie poinformowania o przedsięwzięciu społeczeństwa w państwie członkowskim, w którym proponowana jest realizacja przedsięwzięcia.

Możliwości synergii

Konwencja z Aarhus jest najbardziej kompleksowym instrumentem prawnym odnoszącym się do kwestii udziału społeczeństwa. Poprzez uchwalenie przepisów dotyczących informowania i udziału społeczeństwa konwencja z Aarhus doprowadziła do precedensów w zakresie podejmowania decyzji (np. dotyczących ram czasowych informowania społeczeństwa), które mogą być przydatne w realizacji procesu OOS. Tekst główny konwencji wskazuje, że udział społeczeństwa powinien być skuteczny, odpowiedni, oficjalny i uwzględniać informowanie, powiadamianie, dialog, ustalenia i udzielanie odpowiedzi. Ponadto, podobnie jak dyrektywa OOS, konwencja z Aarhus wymaga zastosowania „rozsądnych terminów”. Mogą one mieć wpływ na różne etapy omawiane w serii wytycznych OOS, na przykład w odniesieniu do ustalania zakresu dyrektywa OOS ustanawia szczegółowe wymagania dotyczące konsultacji (patrz etap 3).

ZAŁĄCZNIK II – INNE ODPOWIEDNIE WYTYCZNE I NARZĘDZIA

- A. Andrushevych, T. Alge, C. Konrad (eds), Case Law of the Aarhus Convention Compliance Committee 2004-2011 (Orzecznictwo Komitetu Zgodności z Konwencją z Aarhus 2004-2011, wydanie drugie)
<https://www.eufje.org/images/DocAarhus/Aarhus%20CC%20case-law.pdf>
- Chartered Institute of Ecology and Environmental Management, Guidelines for ecological impact assessment in the UK and Ireland, Terrestrial, Freshwater, and Coastal (Instytut Ekologii i Zarządzania Środowiskiem, Wytyczne dotyczące oceny oddziaływania na środowisko w ZK i Irlandii, środowisko lądowe, wody słodkie i przybrzeżne), styczeń 2016 r.
http://www.cieem.net/data/files/Publications/EcIA_Guidelines_Terrestrial_Freshwater_and_Coastal_Jan_2016.pdf
- Komisja, Ocena planów i projektów mających znaczący wpływ na obszary Natura 2000, Wytyczne metodologiczne dotyczące przepisów art. 6 ust. 3 i 4 dyrektywy siedliskowej 92/43/EWG
http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/art6/natura_2000_assess_en.pdf
- Komisja, Ocena wskaźników i celów w zakresie efektywnego gospodarowania zasobami
http://ec.europa.eu/environment/enveco/resource_efficiency/pdf/report.pdf
- Komunikat Komisji dotyczący opracowywania sprawozdań bazowych na podstawie art. 22 ust. 2 dyrektywy IED (Wskazówki Komisji Europejskiej dotyczące opracowywania sprawozdań bazowych na podstawie art. 22 ust. 2 dyrektywy 2010/75/UE w sprawie emisji przemysłowych)
http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2014.136.01.0003.01.ENG
- Komisja, DG. ds. działań w dziedzinie klimatu, nieoficjalny dokument, Wytyczne dla kierowników projektów: zwiększanie odporności podatnych inwestycji na działanie klimatu
<http://climate-adapt.eea.europa.eu/metadata/guidances/non-paper-guidelines-for-project-managers-making-vulnerable-investments-climate-resilient>
- Wytyczne Komisji dotyczące wydobycia surowców nieenergetycznych i sieci Natura 2000
http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/nee_i_n2000_guidance.pdf
- Wytyczne dla państw członkowskich sprawozdających zgodnie z art. 9 dyrektywy 2003/4 (Wytyczne dotyczące sprawozdawczości w zakresie zdobytych doświadczeń w stosowaniu postanowień dyrektywy 2003/4/WE w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska)
http://ec.europa.eu/environment/aarhus/pdf/guidance_en.pdf
- Wytyczne Komisji nr 7. Monitorowanie w ramach ramowej dyrektywy wodnej
[https://circabc.europa.eu/sd/a/63f7715f-0f45-4955-b7cb-58ca305e42a8/Guidance%20No%207%20-%20Monitoring%20\(WG%207\).pdf](https://circabc.europa.eu/sd/a/63f7715f-0f45-4955-b7cb-58ca305e42a8/Guidance%20No%207%20-%20Monitoring%20(WG%207).pdf)
- Wytyczne Komisji nr 20. Odstępstwa od celów środowiskowych
https://circabc.europa.eu/sd/a/2a3ec00a-d0e6-405f-bf66-60e212555db1/Guidance_documentN%C2%B020_Mars09.pdf
- Wytyczne Komisji dotyczące żeglugi śródlądowej i sieci Natura 2000, Zrównoważony rozwój i zarządzanie żeglugą śródlądową w kontekście dyrektywy ptasiej i dyrektywy siedliskowej
http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/iwt_en.pdf
- Wytyczne Komisji dotyczące akwakultury i obszarów Natura 2000, Zrównoważona działalność w zakresie akwakultury w kontekście sieci Natura 2000
<http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/Aqua-N2000%20guide.pdf>
- Wytyczne Komisji dotyczące zarządzania obszarami Natura 2000: postanowienia art. 6 dyrektywy 92/43/EWG
http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm
- Wytyczne dotyczące optymalizacji ocen środowiskowych przeprowadzonych na mocy art. 2 ust. 3 dyrektywy OOS
[http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52016XC0727\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52016XC0727(01))

- Wytyczne dotyczące stosowania procedury oceny oddziaływania na środowisko do wielkoskalowych projektów transgranicznych
<http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/Transboundary%20EIA%20Guide.pdf>
- Wytyczne Komisji dotyczące rozwoju energii wiatrowej na obszarach sieci Natura 2000
http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/Wind_farms.pdf
- Wytyczne Komisji dotyczące wdrażania dyrektywy 2001/42/WE w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Tytuł: dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko)
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32001L0042>
- Wytyczne Komisji dotyczące usprawnienia procedur oceny oddziaływania na środowisko dla projektów z zakresu infrastruktury energetycznej będących przedmiotem wspólnego zainteresowania (PCI)
http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/PCI_guidance.pdf
- Wytyczne Komisji dotyczące art. 13 ust. 3 lit. c) i d) dyrektywy IED (Wytyczne dotyczące praktycznych ustaleń w zakresie wymiany informacji na mocy dyrektywy w sprawie emisji przemysłowych (2010/75/UE), w tym gromadzenia danych, sporządzania dokumentów referencyjnych dotyczących najlepszych dostępnych technik i zapewniania jakości zgodnie z art. 13 ust. 3 lit. c) i d) dyrektywy)
[https://circabc.europa.eu/sd/a/21de9052-ea90-45a3-a681-2614183a3e4a/BREF_guidance%20\(final%20for%20Forum%2024%20Jun%2011\).pdf](https://circabc.europa.eu/sd/a/21de9052-ea90-45a3-a681-2614183a3e4a/BREF_guidance%20(final%20for%20Forum%2024%20Jun%2011).pdf)
- Komisja, Wytyczne dotyczące oceny skutków pośrednich i kumulatywnych oraz ich interakcji
<http://ec.europa.eu/environment/archives/eia/eia-studies-and-reports/pdf/guidel.pdf>
- Komisja, Podręcznik interpretacji siedlisk Unii Europejskiej – EUR28
http://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/habitatsdirective/docs/Int_Manual_EU28.pdf
- Komisja, Interpretacja definicji kategorii przedsięwzięć z załącznika I i II do dyrektywy OOS
http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/cover_2015_en.pdf
- Instytut Środowiska i Zrównoważonego Rozwoju Wspólnego Centrum Badawczego Komisji, Ramy dla wskaźników cyklu życia: opracowanie wskaźników monitorowania na poziomie makro opartych o cykl życia dla zasobów, produktów i odpadów dla krajów UE-27
<http://eplca.jrc.ec.europa.eu/uploads/LCindicators-framework.pdf>
- Nieoficjalny dokument służb Komisji: Stosowanie przepisów dyrektywy OOS do rekultywacji składowisk odpadów
http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/eia_landfills.pdf
- Nieoficjalny dokument służb Komisji: Linia interpretacji proponowana przez Komisję dotycząca stosowania przepisów dyrektywy 85/337/EWG w odniesieniu do prac powiązanych/pomocniczych
<http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/Note%20-%20Interpretation%20of%20Directive%2085-337-EEC.pdf>
- Narzędzia oceny wsparcia Komisji, Narzędzia opracowane w celu wsparcia oceny środowiska morskiego na mocy MSFD
http://mcc.jrc.ec.europa.eu/dev.py?N=18&O=355&titre_page=Support
- Dokument roboczy służb Komisji, Wytyczne dotyczące lepszego stanowienia prawa
http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/docs/swd_br_guidelines_en.pdf
- Europejska Agencja Środowiska, Sprawozdawczość dotycząca gruntów i ekosystemów (LEAC) – Europejskie Centrum Tematyczne ds. Środowiska Lądowego, Podręcznik metodologiczny LEAC
<http://www.eea.europa.eu/themes/data-and-maps/data/land-cover-accounts-leac-based-on-corine-land-cover-changes-database-1990-2000/>
- EMEC, Wytyczne dotyczące ocena oddziaływania na środowisko (OOS) dla wykonawców w Europejskim Centrum Energii Morskiej
http://hydropower.inl.gov/hydrokinetic_wave/pdfs/day3/4_final_emec_procedure.pdf
- Europejski Bank Inwestycyjny, Metodyka oceny projektów pod kątem emisji gazów cieplarnianych i zmian tych emisji
http://www.eib.org/attachments/strategies/eib_project_carbon_footprint_methodologies_en.pdf

- Inicjatywa na rzecz globalnej ochrony środowiska morskiego (GMEP)
<http://www.g20gmep.org/about/>
- Globalny system informacji morskiej (GMIS), System informacji o środowisku morskim (EMIS)
<http://gmis.jrc.ec.europa.eu/>
- Artykuł IEMA Quality Mark: 'What are the changes of that' – Probability and its Role in Determining Impact Significance (Jakie zmiany to powoduje – prawdopodobieństwo i rola w określaniu znaczenia wpływu)
https://www.iema.net/assets/uploads/EIA%20Articles/aecom_article_probability_and_its_role_in_determining_impact_significance.pdf
- Imperia (projekt finansowany ze środków UE LIFE +), Usprawnianie oceny wpływu na środowisko przez przyjmowanie dobrych praktyk i narzędzi do analizy decyzji opierającej się na licznych kryteriach
<https://www.jyu.fi/bioenv/en/divisions/natural-resources-and-environment/ymp/research/imperia-project>
- Jalava, K., et al., (2010) Quality of Environmental Impact Assessment: Finnish EISs and the opinions of EIA professionals, Impact Assessment and Project Appraisal (Jakość oceny oddziaływania na środowisko: fińskie OOŚ i opinie specjalistów OOŚ, ocena oddziaływania i projektu), 28:1, 15-27
https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/44376/978-951-39-5818-3_vaitos26092014.pdf?sequence=3
- Justice and Environment, Good Examples of EIA and SEA Regulation and Practice in five European Union Countries (Dobre przykłady stosowania rozporządzeń OOŚ i SOOŚ w praktyce w pięciu krajach UE), 2008 r.
http://www.justiceandenvironment.org/_files/file/2009/06/eia-sea_good_examples.pdf
- Lawrence D.: Significance Criteria and Determination in Sustainability-Based Environmental Impact Assessment (Kryteria znaczenia i rozstrzyganie w ocenie oddziaływania na środowisko opartej o zrównoważony rozwój)
https://www.ceaa-acee.gc.ca/155701CE-docs/David_Lawrence-eng.pdf
- Holenderska Komisja ds. Oceny Wpływu na Środowisko i CBD-Ramsar-CMS, Dobrowolne wytyczne dotyczące ocen oddziaływania na środowisko uwzględniającej różnorodność biologiczną
<https://www.cbd.int/doc/publications/imp-bio-eia-and-sea.pdf>
- OSPAR, Assessment of the Environmental Impact of Offshore Wind-farms (Ocena oddziaływania morskich farm wiatrowych na środowisko)
https://www.google.be/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&cad=rja&uact=8&ved=0ahUK_EwifhJ--wczSAhWCMBokHVCKBjUQFgaxMAE&url=http%3A%2F%2Fwww.ospar.org%2Fdocuments%3Fd%3D7114&usq=AFQjCNF4W-1luJiQV2g_0WPAjv3xlVxlqQ&sig2=O0rkDs7NgCjmvla7DNf2jw&bvm=bv.149093890,d.d2s
- Renewables Grid Initiative, nagroda Good Practice of the Year 2016
http://renewables-grid.eu/fileadmin/user_upload/Files_RGI/RGI_Publications/Good_Practice_of_the_Year_Award_brochure_2016.pdf
- RPS, Environmental impact assessment practical guidelines toolkit for marine fish farming (Zbiór praktycznych wytycznych dotyczących oceny oddziaływania na środowisko dla sektora hodowli ryb morskich)
<http://www.sarf.org.uk/Project%20Final%20Reports/SARF024%20-%20Final%20Reports%20and%20Templates/EIA%20Guidelines%20FINAL+%20Templates.pdf>
- Schmidt, M., Glasson, J., Emmelin, L. i Helbron, H., Standards and Thresholds for Impact Assessment (Standardy i progi oceny wpływu na środowisko), 2008 .
- Scottish Natural Heritage, A handbook on environmental impact assessment: Guidance for Competent Authorities, Consultees and others involved in the Environmental Impact Assessment Process in Scotland (Podręcznik dotyczący ocen oddziaływania na środowisko: wytyczne dla właściwych organów, stron konsultowanych i innych stron uczestniczących w procesie oceny oddziaływania na środowisko w Szkocji)

<http://www.snh.gov.uk/publications-data-and-research/publications/search-the-catalogue/publication-detail/?id=2098>

- Szósty Program Ramowy, Ocena ryzyka specjalnie ukierunkowanych projektów badawczych lub innowacyjnych D 3.2 Report WP 3
http://www.sazp.sk/public/index/open_file.php?file=CEI/Hmcar/Risk_Assessment.pdf
- Slootweg, Roel; Kolhoff, Arend, Generic approach to integrate biodiversity considerations in screening and scoping for EIA (Ogólne podejście do włączenia analiz różnorodności biologicznej w proces preselekcji i ustalaniu zakresu OOŚ)
- Brytyjska Agencja Środowiska: Environmental Impact Assessment (EIA), A handbook for Scoping projects (Ocena oddziaływania na środowisko (OOŚ), Podręcznik dla projektów dotyczących ustalania zakresu)
<https://www.gov.uk/government/publications/handbook-for-scoping-projects-environmental-impact-assessment>
- Brytyjskie Ministerstwa Energii i Zmian Klimatu, Guidance notes on the offshore petroleum production and pipelines (assessment of environmental effects) regulations 1999(as amended) (Wytyczne dotyczące rozporządzeń z roku 1999 w sprawie wydobycia ropy na morzu i rurociągów (ocena skutków dla środowiska) (zmienione), październik 2011 r.
https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/193705/eiaguidancenote.pdf
- UNFCCC, Highlights of the contribution of the Nairobi work programme, Assessing climate change impacts and vulnerability, making informed adaptation decisions (Najważniejsze elementy wkładu do programu prac Nairobi, Ocena wpływu zmian klimatu i podatności na zmiany klimatu, podejmowanie świadomych decyzji o dostosowaniu do zmian klimatu)
http://unfccc.int/files/adaptation/application/pdf/unfccc-nwpsummary_interim.pdf

